

A' Nemes, és régenten híres
ERDELY ORSZAGANAK
keferves és szomorú Pusztításáról
IRT SIRALOM,

1

Mellyet 1658, 9, és 60, esztendőben

Az igaz Isten ismértin kívül való Pogány Tatár Hám, sok kborlo Kozáksággal, s' Erdély végű romlására régen igyekező Török Nemzettel, Havasalföldi és Moldvai sok Kurtány hadakkal kegyetlenül minden irgalmaság nélkül el-kövertének ;

Ezek után történt változást Erdélynek rövideden meg-mondgya, RAKOCZI GYÖRGY a' Törökkel iött két hartzáival, egynehány Váraknak Erdélytől el-esékekkel eggyütt ; Végére ama' dicsiretea nagy emklezetű bép Váradnak kegyetlen viadatok által iött Pogány kézbe való esését írja-le,

Edes Hazáján s' Nemzetén szívesen szánakozó Biharvár-megyebéli Nemzetes Székelybidi

P A S K O C H R I S T O P H,

A' mint láthatta s' tudhatta, igazán szíves és nélkül, meg ennyi változásokban meg-maradt kevés Magyar nemzetnek emlékeztire.

Nyomtattatott M. DC. LXIIL Esztendőben.

N.

ELSŐ RESZ.

Az Apollonius Historiájának Notájára.

Z igaz és erős bossu-álla Isten kemény igazságában,
A' rut éktelen bünt mindenkor meg szokta büntetni
fiaiban,
Hogy el ne vessenek sőt hozzá térjenek sorongatta-
tásokban.

De ő irélelit kemény büntetéfit soha femmi nem-
zetben,

Ki-nyilatkoztatni s' addig véghez vinni nem szokta míg sok izben,
Hú fogai által nem prophetáltatta akarattját mindenben.

Igaz az Ur Isten és igazságához nem férhet hogy a' bűnök,
Sok fános napokra érvén sok időkre ne lenne büntetésök,
Hogy fut bűnök miá keresi yén lelkeknek ne lenne veszedelmök.

Nem külömben Isten velünk-is sok izben mint Izrael népével,
Cselekedett régen, úgy a' mi időnkben intete kegyeliséggel,
Hogy jó utaira s' parancsolatira hajtanok magunk sivel.

Még-is intésre és feddőzésre Pharaoh kemény szive,
Nálunk meg nem látgyult, sőt bűnben bé borult azért haragja tüze,
Mértán ránk gerjede, mert nagy vétkeinknek ez lón érdemleit béte.

Bölcs iréleteből a' Popány népeket Uram nagy haragodban,
Közinkbe bé-hozád és mi nemzetünket juttatád gyalázatban,
A' mi lép földünket lako helyeinket hagyatád pusztaságban.

A' te népeidnek el-fogyatásokra gyült őve lok pogányság,
Török, Tatar, Oláh népeidet kinzo hitetlen sok Kozákság,
Nagy agyarkodással ivölt nyargalással báguld e' sok látráság.

Bizonyára igaz az hatalmas Isten s' igazak iréleti,
Mert nagy bűneinkért ennek régről fogva voltunk mi érdemessé,
Isten tettzéséből hald mit rendel rolad pogány gyülekezeti.

¶ 2

Mond-

Mondván segítségék nincsen, hát mit késünk jer fogyassuk-el őket?
 Ki állhat ellenünk? töröllyük-el mostan régi nemzetségeket,
 Noffa most bofsuját álljuk meg ő rajta k minden nemzetségeknél.
 Senki mi közlünk ő rajtok kiméllést ne tégyen ez országban,
 Jer mennyünk-el hamar vesünk sákmánt bátran mostan minden javok-
 Mi fokásunk ferint immár ontsunk fok vert, ki gárol minket abbá? (bá,
 Kítsoda e' földön a' ki meg-segéllye s' kezünkől ki-vehesse?
 Még az Istenek is rájok haragúsnak hát tőlök ki félhetne?
 Nagy fok fámú vétek kiket cselekedtek az egekig ván érve.
 Bátorításunkra vagyon a' Nap nekünk ki az ő sugárral,
 A' földnek árjait elöztünk hársátya nincs igyünk akadállyal,
 Minden felé bátran mehetünk mert segít az Hold s'ep világával.
 Még a' Csillagok-is Eégi fok jegyekkel a' mi diadalmunkat,
 Jelengetik nekünk hogy bátorságosban vigyük elő dolgunkat,
 Lám mindent meg-rontunk s' győzünk valamelyre fordítottuk karjain-
 Széll-fűök-el azért fereginket félyel az ő földök határin, [kat.
 Magunkat, lovunkat jól meg-hizlalhattuk ennek gyújtótt javain,
 Ne félyen bár senki értek hogy bofsuját állja Csáfar vitézin,
 Kikhez bizhatnának azok-is lám vadnak mi erős fogságinkban,
 Kik vitézek voltak fokat azok közül adtunk vadak gyomrában,
 Szinte igy ezek közül kiket a' fegyverre s' kiket vigyünk rabságban.
 Oh felséges nagy Ur hísem nagy túrhető hatalmas Isten vagy te,
 Jól látod mely nyilván népednek vesését a' pogány el-rendelte,
 Mint ha tanácsidban és végezésidbeu voltak volna ültetve.
 De még-is Ur Isten a' te néped ellen fel-lobbant haragodban,
 Hiveid nem fánhadd, s'or bufulálóoban adod pogány markában,
 A' bűn ugy el-áratt kőztünk hogy ne térjen igazságod fánásban.
 Természeted ferint azokat meg-rontod kik biznak ő magokban.
 Téged Isteneket jól tévő Urokat el-felejtnek dolgokban.
 Mellyért mi követe egéss' orfágoftol meg-halhatt ez írásban.

M A S O D I K R E S Z.

S Zomorú e'fetre, keserves inségre jutott k-vés Magyarország,
 S Hild-meg édes hazád fertelen romlását kit tett rajta pogányság,
 Nem vidámíthatlak ilyen inségekben, tőlem-is távul vigság.

Népe-

Népeden zokogást, nemzeteden s'rást, sívbéli bűt s' bánatot,
 Pennám írhat rendel, j-j! telyes méreggel a' mit két sémem látott,
 Nem titkolhatom-el, itt meg vallanom kell, mit Isten ránk bocsátott.
 Figyelmetef éggel azért e' versekre kemény füledethajrsad,
 Az ék-essen állált, s' versek s'ep folyást bár itten ne vadászd,
 Hazád romlásának igaz le-írást keferveffen s'írássad.
 Szép népeid ellen hűtelenül gondolt hamis tanácskozásban,
 Bátran elő-mégyen pogány, mert látta nincs ellent álló dolgában,
 Mellyet ide aláb meg-halhatz rendesen mit miveltek Hazádban.
 Roppant seregekkel mint fok eh ebekkel édes s'ep Orfágodban,
 Martalocz modgyára útven a' pradára s' rettenetes dulásban,
 Töltik idejeket, fok s'ep f'is helyeket adnak tűz haragjában.
 Minden tartoztatás hartz kárvallás nélkül pogány hadat folytattya,
 Nincsen segítése mi édes Hazánkknak ki eleit álhasa,
 Azért kastélyait roppant s'ep várofit bátran meg-fattzoltattya.
 Magyar Kalauzza pogány Tatar Hámnak, igyünk ily rofra juta,
 Hogy egyenes uton mehesen jól s' bátran tőlök azt meg-kivánnya,
 Erős helyeinket a' meg-fattzolásra magok kérjek azt hadgya.
 Erdély s'ep várofit, jó lako helyeit kopo modra vadászbák,
 Belé sorult népet mint pogány ellenség kimélletlen le-vágták,
 Szomorú orczával s'iralmas jaj síoval sírnak fok atyák anyák.
 Mert s'ep magzattyokat elöztök fetrengve fegyver élire hánnyák,
 Kiknek halálokat látván édes fülék magok halni bocsáttyák,
 E' kegyetlenségnek erős bünteté-ét Isten csak reád bizták.
 Némellyeknek testek fok helyeken félyel hevernek a' föld sinén,
 A' kik még közülök meg-maradván vadnak bujdosnak el-epedvén,
 Nagy félelem miatt a' meg-öletteket ki el-temesse nincsen.
 Agarak modgyára fegény nemzetünket rendel porázra fűzik,
 Vént, iffiat, kisdédet, nemest és nemtelent kegyetlenül el-vifik,
 Ehségnek miatta el-fakatt erej k, nem mehetnek ugy verik.
 Nappal ide s' tova vize n és fázazon mind egy aránt hurczollyák,
 Ejjel faratt takjok síjjakkal kötözvén erőssen korbácsollyak,
 Ez ily inségekben Isten ha emlirne k érte pofon csapdólsák.
 Két kezeket őfve a' keze síyént nek kötözik kegyetlenül,
 Lábok hátok megé fel-vonásák nyakokhoz vesztegetik ok nélkül,

A 3

Karjok

Karjok hátra vonják hajók földhöz fegzik úgy verik éktelenül.

Tatár korbácsenyett vérel fordul testek oly igen sújtoltatnak,

Izek, inok, csontok kőréstől szerenként helyekből ki-mozdulnak,

Bágyatt erejekben, el-cpett lelkekben Isten hozzád sóhajtának.

Ily kegyetlenséget, lönyü iffonyu kint a kik nem viselhetnek,

Kinzások helyére erejek el-fogyván kik vélek nem mehetnek,

Uron, erdőn, mezőn, hegyek oldalain törrel által veretnek.

Soknak fejét vésik, némellyeknek kezek, lábok el-vagdaltatnak,

Mezitelen testel tábor után sellyel holt tagjok el-hagyatnak,

Kikkel az eh ebek, rokáik és farkafok töb vadakkal ostoznak.

Népednek keservesb hogy te sent nevedet hallani nem akarják,

Sót nagy hahotával te sent felségeder előttök káromolják,

Mondván: sabadulást a' kitől vártatok el-hagyott, így csufollyák.

Oh ki-mondhatatlan igen nagy úrhetű áldott Jehova Isten!

Miért nem támatz-fel, magad rejted így el, és kegyes füleidnek

Ha les le-hajtása ő könyörgésekre, hogy légyen vége ennek?

Azt mondják Ur Isten tőlünk el-fordultál s' nem segítesz ígyünkben,

Meg-vallyuk vétünköt, érdemességünket, de ne hadgy ez inségben,

Mert töb Istenünkhez mi nem folyamodunk, ha meg-ölk-is e' testben.

Immár ha testünket a' fertelmes bűnért adád az ő kezekben,

Adgyad Szent Lelkedet az el-vifelésre békeséges tőrésben,

Ne adgyad hallanunk neved káromlását, így terhünk les könnyebben.

Meg-hűnék Ur Isten népeidnek közte igédnek halgatása,

Mert hű tanitoid vélek egyetemben vitettek a' rabságra,

Mindeneknek sive el-csüggett, mert nincsen sohonnét sabadsága,

Kiknek templomidban hangos trombitáknak modjára favok zengett,

El-epedvén vadnak mint félig meg-holtak, torkok bé-rekedezett,

Nagy sűbéli bánat nyelvek meg-kötötte, sújástul testek refket.

Varosokban lévő őf tanácsos vének erejekben el-fogyak,

Szakálloknál fogva lako helyeken kül a' földhöz paskoltattak,

Porázra köttetvén elébbi kinzáfra tovább-is hurczoltattak.

Szülék ékeségi nevendékény iffiak pogánytul raboltattak,

Tatár sokás ferint az ő fámok közzé sokan bámláltattanak,

Fel-beretváltatván pogányköntösben mint barmok úgy hajtatnak.

Keresztényen anyáknak édes csemetéjek pogány ólében fetreng,

Kiknek

Kiknek sűü jajjok annyoknak cseseiért alig rekedezvén zeng,
Ez ily nagy életen pogány úvöltése erdőn s' mezőn bátran cseng.

A' sűz leányokkal az idegen nemzet rut éktelenül bánik,

T'istes affonyokkal hasonlatosképpen nyilván fertelmeskedik,

Magaságébéli Ur sent semeid látván ezeket mig szenvedik?

Oh fene Tigrishez hasonlatos vad fiv ki ezen meg nem indult!

Ha valóságosan e' dolgot sivedben vésed s' még-is nem busuls,

Nem idegen példa mely sived serkenti, bár érte mebbe ne fuls.

Keresztényen atyátul s' anyátul bületett édes kisdéd nemzeted,

A' barbarus néptül im miként vitetik tennen tested és véred,

Kiált inségében, véres verésében, de látom nem segíhedd.

Gyermecskéeknek karjok, leánykáknak hajok mint ha az hermet sűj-

Alkuttattak volna sűnte-oly kiméletlen köttettek nyereg fához, [hoz,

Mondani keserves, szenvedni nehezeb, jaj! szokatlanok ahöz.

Mint régi időben Jeremiás mondgya fűkon fűradáfokat,

A' fok kisdédeknek itt-is a' serencse így hozá ő sorfokat,

Mint ha Isten ellen vétkesbben töltötték volna kevés napjokat.

De kinzásoknál-is még haláloknál-is nehezeb sűtéjeknek,

Hogy ő kisdédekert keresztényeni hitben nevelték az Istennek,

Pogány vallására mint akarja hajtya, ez nehéz segényeknek.

Vallyon Uram Isten ennyi sok keserves gyalázattat népednek,

Meddig vestegled-el? s' magad rejted így el? és kegyes füleidnek

Ha les le-hajtása ő könyörgésekre, ha adod végét ennek?

Szép lako helyeink tüzzel mind a' földig porrá égettettének,

Némelynek falai kiknek fenn maradtak lángtul feketítették,

Sok szép templomokkal a' minnen házaink gyásiban öltöztetének.

Mint a' fok eh vissák miként a' bérkikben vadak ki-hajtására

űzetnek, úgy ezek szép nemzetségünknek jöttek fogyatására,

Valahol mit kapnak mindent bátran dulnak keserves sűalminkra.

H A R M A D I K R E S Z.

Meg-hallád hazádban a' pogány Tatárnak sok kegyetlenkedést,

Ki bizonyos hísek minden kereszténynek keserűit siveit,

De még-is halhatna egynehány helyeknek sűalmas nag' eserit.

Semmi igralmasság a' pogány népektül nincsen édes bezánkhoz,

Kegyet-

Kegyetlen bánékkal végső romlására gerjedez városihoz,
Nagy tudakozással, sives kívánsággal siet Fejérvárhoz.
Mely már régtől fogva keresztény nemzetből álló Fejedelmeknek,
Kedves lako házak volt és Székes helyek, most mérgeellenségnek
Ki-omlik ott bővön, mely keferüségét nevelé nemzetünknek.

A' pogány Tatar Hám félllyel dühött népét ennek s'ep mezéjére,
Szállitva hirtelen, és hadgya erőssen hogy serege rendelve
Legyen, s' kegyetlenül rdhannyon hirtelen város el-törlésére.

A' városban lévő keveffes s'amu nép'e dolgot hogy isméré,
Hamar követeit az Hám eleibe könyörgésre eresté,
Népét tartoztassa, várost ne rontassa, pénzel kedvét keresné.

Vélvén a' Tatar Hám hogy nagy gazdagsága a' városbol lehetne,
Kemény befédkekkel követeiket vissza a' városba eresté,
Egy kevés ideig mig meg-dühött népét ezzel le-csendesíté.

Szegény várbéliek fok futott népekkel ezen meg-örülének,
Vélvén nyavalyafok hogy sarz adáfokkal tőle menekednének,
Bizonyos summa pénzt fejek váltásgára hamar ősve fedének.

Az Hám eleibe az ősve gyűjtött pénzt egynehánvan ki-vivék,
De keveffes s'ama Talléroknek valakinn Hám meg-busittaték,
Siralmas válafok dühött pogány népről segényeknek adaték.

Sok s'amu hadait erős ropogással a' városra inditá,
Sűrű seregekkel kő falait félllyel hamar kőrnnyül fogatá,
Háttra ne térnének vlamig a' várost meg nem vennék azt hagyá.

Keveffes s'amuan a' segény Magyarok kő falakon futósnak,
Már végső romlásfok előttök van láttyák s' rettenetes ostromok,
Száz ezer pogánnyal itt hirtelen esékváratlan viadallyok.

Csak egynehány házan lévén a' városban még-is igen forgodnak,
Lóvéssül segények a' kő falak mellől fok pogánt el-oltanak,
Kő falakról félllyel nyakra főre alá fokot benne le-hánnak.

Erőtlenek lévén keveffes s'amuan igen el-lankadának,
A' fok pogányoknak ellene nem állnak láttyák hátat adának,
Kő falakról vissza a' paloták felé sietséggel futának.

Szörnyű kiáltással, nagy agyarkodással pogányok kő falt hágják,
Kapuit erőssen sűrű s'amos néppel pogányok ostromlyák,
Meg-vévén a' várost rendenként utzáit tűzzel hamar fel-gyujtyák.

Látván

Látván benne való keveffes s'amu nép a' város veszedelmét,
Szalad ide s' tova a' városban félllyel, nem láttya segedelmet,
A' pogány csapkodgya, vérek bővön ontya, öldökli belől népét.

Sok pogány ellenleg a' városban félllyel dul keres ha hol mit lél,
Mindent porrá téssen valamit semével városban belől semlé,
Méggyen Vár kapura véle nagy prédára nyargal nagy sietséggel.

Régi épületű s'ep fris palotákban, fejedelmi házakban,
Todulván sietnek, mindent rontnak vesének, semmi nincs választásban,
Az ékes fel-házak az alacsonokkal el-égnek egy forjában.

A' Vár mellett lévő ékes épületű Istennek s'ep temploma,
Ki régi időben drága nagy költséggel munkával volt rakatva,
Pogány ellenlegtől belől ékeffégi vadnak most le-rontatva.

A' Templomban fekvő régi Fejedelmek és Herczegek zásloit,
A' pogány el-vitte és bátran le-fedte nagy s'ep ezüst táblait,
Ki-ásták sírjokból a' Fejedelmeknek régen meg-hült tagjait.

A' tornyokba fokban a' meg-maradásért sietséggel fel-hágnak,
Azt vélvén segények hogy a' pogány Kozák kedvez Isten házának,
Oh nem lön kedvezés! egy aránt lön forá templomnak és pajtának.

Szörnyű rikoltással hogy nagy méffé földre városbol ki-hallatnék,
Siet a' pogánylág a' tornyokat hágni vélvén ott meg-töltöznek,
Honnét nyakra főre fok s'amu keresztényen fogfágra le-hozaték.

Sokakat kőzzülök nagy dühősségekben hirtelen le-vágának,
Kiknek holt testeknek még a' fejedelmi házak-is helyt adtának,
Sokan elevenen az Hám eleiben verettétvén hajtának.

Ekes magas tornyok tűz miatt lobognak földre kővei hulnak,
Hangos és s'ep havu drága csinálatu harangi le-olvadnak,
Mesterféggel épült fenn lévő órai uczákra nem hallatnak.

Ez városban vala a' Fejedelmeknek kedves s'ep lako helyek,
Melyben mesterféggel s' nagy költséggel csinál: fénlettek épületek,
Kik építésére méffé orságokrol hozattattak mesterek.

Le-függő aranyas mesterféggel csinált s'ep Olas menyezetek,
Sok jeles dolgoknak csudas le-írási ezekben helyeztetek,
Faragott kővekből, fejer márvány kőből pádimentomi ennek.

Le-sakadoztanak, tűztől el-olvadtak minden s'ep ékeffégi,
Immár nem villognak távul semek előtt s'ep veres hejazati,

B

Füftült

Füsttől rutítottak, lángtól fárgittattak rísta fejei falai.

Ez vala a város hová Fejedelmekhez fok orfágrol követek,
Jöttek, és illendő pompás állapotot fogadtattak fok rendek,
Kinek fok utzáin sürün villogtanak akkor Magyar vitézek.

Dob trombita zengés, lövés és fok féle muzikáknak zengési,
Ez helyen hallattak vigaságot hozo fetsámoknak csengési,
Kik helyén hallatnak most kőfali között baglyoknak üvöltési.

Egyedül a város ál pusztán csak maga szép mezőn helyeztetett,
Szép folyo vizekkel kies szép hegyekkel majd mind körül vétetett,
Noha fok népektől ilyen romláláért ekképpen el-vettetett.

Oh kegyetlen szívű irgalmatlan lelkű csalárd vakmerő nemzet!
E' szép édes haza hogy véle ezt tötted vallyon néked mit vétett?
Léséné valaha a' ki meg-fizesse e' kegyetlenfégedet?

A' kinek Ur Isten soha nem vétettünk az-is vagyon ellenünk,
Nem fánnya esztünk de nagy hahotával örüli veszedelmünk,
Rofra fordult igyünk, nincsen védelmezőnk ily csufollya nemzetünk.

Te f. Iféges Isten te üzted-el tőlünk minden jó ismérőnket,
Te haragod szerzé a' mi bűneinkért hogy igy vétél-el minket,
C akte cs. lekedted hogy senki ne fánnya keferves esztünket.

Bizony fámtalanfor Prophetáid által nekünk ezt meg-mondottad,
De gonosfágokkal kővérült szívűnket magadhoz nem vohattad,
Azért e' nagy csapást, ifskonyu pusztítást méltán reánk hozhattad.

Sokan ezek között kiknek félelmekre voltunk ennek előtte,
Most gyalázatunkra ide s' tova félyel elötrők el-féledve
Vagyunk, és nekik áll mindenben ellenünk győzedelmeknek jele.

Kik mi szép hadunkat rendes sereginket nem merték bátran várni,
Kiket mihezt láttak, meg-rémülvén voltak, ugy kezdtek baladozni,
A' mi gyors vitézink önnön hazájokban bátran merték kergetni.

Dejaj! hol vadnak most az jó had viselő kemény Generalisink?
Kapirány, Hadnagyink bátran hartzra futo erős és hű vitézink?
Pogány kézben estek, kik si. ban feküsznek, nem lehetnek segédink.

Nincs a' pogány népnek és fok nemzetségnek ki ellene állhasson,
Hanem minden rendnek arra leg főb gondgya kiki mintsaladhaflon,
Várnak kastélyokban a' meg-maradásért pogány előtt sorulyon.

Az jó igyekezet mennyire lehetett meg volt láttam fokakuál,

Deke-

De kevéssé fáma földos vitéznek volt ki sereg ellen rendel,
Kikkel ellenfégnék reánk ütéseket meg-gátolnák egyfivel.

Kik annak előtte édes nemzetünkért pogány ellen harcoltak,
Nékünk síral minkra erőtlenfégnkre pogánytul raboltattak,
Az ő foglásokban nyögnek éjjel nappal, nem csuda hogy ily bátrak,
Fő Generalisink, Kapitány s' Hadnagyink, hű tanácsos uraink,
Jó probált vitézink, fel-ferdült iffjaink, lovag s' gyalog hádaink,
A' pogány kezében estenek egyfiser s' mind, nem lehetnek segédink.

Eggyik erőfsege romlott orfágunknak vitéz Székelyek voltak,
Kik már fok helyeken ez hazáért híven s' bátran forgolodtanak,
Ők-is erejekben már egynehány izben pogány miá el-fogytak.

Régi híres neves Nyír földében lako vitéz Hajduk seregi,
Tőlünk távol vadnak, ők nem bátorokodnak, mely félelmünk neveli,
Meg-hült reménfégek, nincsen segítségék, bomlott seregek rendi.

Kik annak előtte fok féle nemzetel erős harczokat töttek,
Vitézek modgyára jó lovoknak hátán vigan bajra késűltek,
Verek csepegési, testek le-esési, soha nem volt félelmek.

Egymást vidámito bátorito fokkal csatára indítottak,
Régi Magyaroknak hireket naveket előtrők fenn tartották,
Mint e' savaimat régi fok Cronikák irással bizonyították.

De ő közöttülők-is a' jó had viselő okos tanult vitézek,
Harczokon el-hultak, fogfagra juttattak sürű erős seregink,
Hát ne csudáld lovak az hartzra nem késiek, de fánd kevedésék.

A' pogány Tatar Hám láttya hogy dolgai mindenütt serencsésék,
Kér Oláh orfági Vajdákat hivattya hadgya késien legyenek,
Szilistrai Palsával Enyed városához szállyon sürű seregek.

Erős keményféggel míg maga érkezik a' kastélyhoz kezdyenek,
Kivül-is a' várost tüzzel meg-égésék, Magyarokat retentsék,
Ha az sem használna minden ő hadokat az ostromhoz késítsék.

Mint meg-parancsolá az Hám nekik hagyá ők ugy cselekedének,
A' várost fel-gyujták hertelen fok lövést kastély ellen tévének,
Kastélybéliék-is erős ki-lövésfél benne fokat véstének.

Tatar Hám érkezvén a' meg-lött dolgokat Vajdák néki megmondák,
Mennyi fok károk lett kevés ideiglen azt-is el nem titkolák,
Tőlők inkább lummat kérne, ha adnának, jobnak igy tanácsolák.

B 2

A' Tatar

A' Tatar Hám hajla, kastélyhoz emberit a' satz pénzért bocsátta,
Csak hodulynak-meg minden féle népét alolla el-fállitva,
Ily válast adának, nem hisünk tinétek, példánk s'ep Fejérvára.
Harmad egész napig fok s'urú pogánylag kastély mellett tekereg,
Nincsen segítségék begény sorult népnek kinn bivek ugy kesereg,
Még-is lövélektől fok helyeken félyel bontatik-meg a' fereg.
E' kis erősségben látván ennyi népnek ellene nem állhatnak,
Egynehány fáz tallért Tatar kéréfere kastélybol ki-adának,
Csak házok népének azzal szabadulást begények kaphatának.
Láld a' pogány népnek hitetlen elméjét miholt a' pénzt meg-látá,
Meg-ihetkezének már kastélybéliék, Murzainak azt mondá,
Nohha fegyvereket kívánnyuk-ki tőlök, ostán rohannyunk rá.
Pogány csalárdílgát értvén a' Magyarok kő falra fel-állának,
Eg'gyül-eg'gyik kefek kastélyban meg-halni de többel nem hodolnak,
Tatárnak követi ilyen vég válassal tőlök bocsátatának.
Hat napok el-mulván egész táborával onnat eléb indula,
Maros parton közel Maros Ujvár kastély népe arra fágulda,
Hol fok futott népet reménlege kívül a' Tatarfág talála.
Kastélyban begények mint nyáj pástor nélkül akképpen sorultanak,
Nincs előttök járo biztato s'ör álló, csak egymás közt bolyognak,
Sok ezer pogánytul mint egy két ezeren rablágra hajatának.
Nagy fok nyereséggel és keresfén rabbal Kolofvár felé mennek,
Utyokban fok faluk, jeles udvar házak, fok templomokkal égnek,
Torda s'ep mezején egész Kolofvárig seregek el-félednek.
Elöl-járo követ Kolofváriakhoz Aranyas mellől mégyen,
Tatar Hám creje mig várhoz érkezik fok pénz addig kési légyen,
Hogy ellenek valo Hámnak nagy haragja ezzel-is meg-enyhüllyön.
Hogy ha pénzt nem adnak avagy nem hodolnak városájok állatik,
Valamig meg-vésik bizonyofon hidgyék hogy mind addig vitatik,
Es ha meg-vehetik a' benne valo nép mind fogytig le-vágatik.
Környülötte valo hostát fok falukkal mind porig égettetnek,
De ha meg-sattolnak, Tatarnak pénzt adnak, azok békével léfnek,
Semmi kárvallások ő táborok miá nem lesfen vidékjeknek.
A' Kolofváriak erőtlenségeket először meg-gondolák,
Ennyi pogány ellen hogy fegyvert fogjanak egymásnak nem jóvallák,
Inkább

Inkább ő magokat s' környül fok falukat pénzekkel oltalmazták,
Ajándékkal eg'gyütt fáz ezer tallérig Tatar Hámnak adának,
Ezüstöt aranyat hol mit kaphatának mindent őve hordának,
Kit fok sohajással és félelmes fivel táborokba hordának.
Pogány igéretit és fok fogadást itt-is nem tellyesité,
Hanem s'ep hostáttyát környül fok helyekkel tüzzel meg-emés teté,
Sok kegyetlenségit Erdély határiban ekképpen végben vivé.
A' felléges Istén a' bünért ellenünk ezeket indította,
Fene oroflanok modgyára közinkben pusztítani bé-hozta,
Tatar, Oláh, Kozák, Török nemzeteket ellenünk őve hitta.
Mind ennyi nagy romlás s' vesedelem között Istennek nagy haragja,
Nem s'ünik, de ránk vétünkért gerjede vesedelmünk fáklájja,
Eg'gyik a' másikat üzven ugyan éri el-törlélünknek árja.
E' nagy pogány tábor Erdély s'ep határit így pusztitva és rontya,
Tul kívül Jenő várát másfél fáz ezerrel a' fő Vezér meg-sállya,
Körül fik mezin erős kemény hadár vár ellen le-fállitva.
Erőtlen a' vár benne kevés a' nép hirtelen meg-ijede,
Ennyi erő ellen csak fegyvert fogjon-is ahoz nincs kési ülete,
Sohul segítségék nincsen kit várjanak, bivek vagon csüggedve.
Káranfebesi Bán ez idő jártában Barcsai Akos vala,
Szeben városának Király Birájával fő Vezérhez indula,
Vele töb fő rendek, ha Erdély orfágnak még kegyelmet találna.
Kegyetlen Vezérnek mint tőlök lehetek könyörgének erőssen,
Bár csak végsőképpen az haza Tatarul pusztulást ne fenvedgyen,
Többé nem vétének, holtig hívek lesfnek, csak mostan könyörüllyön.
A' pogánynak fivét a' felléges Istén annyira csendesité,
Követét Erdélyben az Hámhoz etesité, népét ki-téritené,
Lángozo üfösgét oltsa-el s' népeit tovább-is ne üldözné.
Egyképpen könyörül másképpen peniglen sivünket somoritva,
Jenő s'ep vég háza mindgyarást kezében adafék parancsollja,
Lugas, Káranfebes, Desni vég háza Jenővel legyenek adva.
Végben kell vinniek pogány akarattyt, ellene nem állhatnak,
Reménfég meg-csalta melyben helytelenül valo ő bizodalnok,
Magyar segítségék ily soros igyekben tőlök távul állanak,
Kívánlaga berént azért a' Vezérnek a' vár kézben adaték,
B 3 Erővel

Erdvel sem lévén modgyok pogány ellen hogy a' vár meg-tartásék,
Csata, viadalok, vér és harcok nélkül ebben kedvek így telék.
Edes hazánk vára Jenő fűp vég háza így pogány kézben esék,
Mellyel keresztényen sű minden romlás felett majd inkább meg-férterék,
Hogy ily végső bátya, orfágnak oltalma véletlen így vesíték.
Remenlégünk kívül pogánykára nélkül kapuin bé-férkezék,
Uczait, piaczit, lovas' gyalog sereg bátorfággal el-lepék,
Pogány éh ebeknek régen éhült gyomrok ily prédával bé-telék.
Ki ennek elötte Magyar vitézekkel ékes és telyes vala,
Mostan ellenfégnek pogány Törököknek nevededik fok háma,
Mellyet fok keresztényen sűbéli bánattal keserven meg-firata.
Nem lehet lakosla senki ő házának, oh mely igen ohajtya!
Kedves lako helyét, fok fűp örökfégét el kell hadni azt bánnya,
Minden végsőképben bucsuzzék helyétől Vezér azt parancsollya.
Vallyon lehetnék közzülünk valaki olly keményedet fivvel,
Ki csak keveslé-is házátul távozván nem térne sietséggel,
Ő lako helyére, hol nyugalmat venne meg-ujult vig örömmel.
Jenő vég házának régtől fogván valo helyes lako népei,
El-hisem mindnyájan ez esetnek vadtok keserven emlitői,
Hogy ily véletlenül várásitok kívül így kell utra indulni.
Tudom bizonyára valaki igazán Magyar nevet viseli,
Nyughatatlan fivvel buskodo elmével romláfod keserűli,
Mondgyák job lett volna mezőn fok vitéznek érted halált fenvedni.
De a' gyarlófágra sűlettetett ember fokra elméjét hánnya,
A' meg-esés után így vagy amugy kellett volna lenni azt mondgya,
Elméje távul jár attul hogy bűnünkért Isten ezt így akarta.
Talám még evel-is el-fajult fivűnket akarja hozzá vonni,
Emberi erőben soba ne reményünk, akar így tanítani,
Neerőnkben bizzunk, sőt félni tanullyunk, s' fivvel néki fogláni.
Sok és rettenetes Istennek csapásit pennám le nem irhartya,
Kit egy keves idő firalmas nagy gyásfál magában bé-foglala,
Kik közzül nagy fokot fivem irtozáfál semem könyvezvén látta.
Sok el-vont prédával és keresztényen rabbal meg nem elégedhetik,
Hanem hogy ez haza ugyan el-pusztullyon abban igen forgodik,
Erős oslopitul hogy távul rekesiben sinelen mesterkedik,

Az

Az ország népére el-vifelhetetlen igáját reà veti,
Őt fáz ezer tallért a' meg-fizeréire laistromaban jedzi,
Nyolczvan ezer tallért keresztendőként kíván táházában vitetni.
Az Ham-is erejét Erdély határiból Jenő felé indítja,
Számítalan fok rabbal és fok gyűjtött jóval meg-rakodva táborá,
Erdélynek városit meg-maratt lakosit hadgya fomorufágra.
Szében, Kolosvár, Basso, Szásfűebes városok kincsektől főstátának,
Ki: nagy hamarfággal fűrű sobjáfál Tatár Hámnak adának,
Hogy környűlők valo ékes tartományok azzal meg-váltatnának,
De femmi kedvezést meg-fáttzolásokkal nem nyertek a' kősfégnek,
Hanem mind egy aránt kastélyok templomok kiméletlen törtettek,
Kikben sorult népek fegyver éli által véletlenül vesitnek.
Nyolczvan öt ezere fűp fel-ferdült ifjak, leányzok és asfonyok,
Öreg tenden valok nemes nemtelenek rablágra hajratának,
Kik Jenő városnal a' Keresnek hidgyán ennyin fámlátatának.
Ugyan ott Jenőnél Ur Barcsai Akos Fejedelmé réteték,
Ő birodalmának erőfűi étére bot, kard, zásfűo adaték,
Haczi Mustafától Fejérvári Béktől Erdélyben kísérteték,
Segesvárat Gyűlés ország rendeinek hamar el-hirdettedik,
Hol Barcsai Akos Fejedelmé fűmét erőfűitetik,
Kapusci Pásfától Török fokás ferént ott meg-koronáztatik.
Szében városának Fő Király Biráját Vezér Portára küldé,
Hol mind addiglan lón mig világi éltét pogányok köztvegezné,
A' több Magyarokat hazájokban vissza Barcsaival kereszté:
Emlekezetedre keserűfégdre lehet ez Magyar nemzet,
Ennyi kereszténynek el-raboltatása fivvedben but fűezezhet,
Ha valofágossán fivvedben forgatod mit Isten rád kereszté.
Így fokra az Isten tőle el-tavozott népeit hozzá vonni,
A' mint most minket-is ez csapási által keményen fenytieni,
Akara bűnünkért minden nemzeteknek példájul hagyattani.
Mert mi feleinknek ily telyes meg-rázott mértékkel mi fizettünk,
Hogy meg-fizetterik valaha minékünk ollyat nem-is reméltünk,
Noha feddettettünk példakkal intettünk, de azokul nem féltünk.
A' mi kezinket fok ártatlanoknak véreibein kevertük,
Kiért az Istennek büntető ostorit bizony méltán éreztük,

A' fok

A' fok prédálásnak talám még jutalmát tellyessen el nem vőttük.

Bizony az igazság, Isteni ítélet és az igaz Ítélet,
Szarándokfág járnai távozott volt tőlünk nem volt igaz feretet,
Ritkán vala az-is ki csak eltalmaezni merete-is az özvegyet.

Hogy gyalázatunkra fok számú vékünkét itten elő ne hordgyam,
De alázatofon mindeneknek térét bűneiből javalljam,
Tetzett hogy példájul e' földnyű esetet emlekezetre hadgyam.

Siralommal tellyes ezer hatfáz ötven nyolcz estendő ez vala,
Ki Erdély és nemes szép Magyar országra sűrű fok tüzet gyujta,
Ötvenkilencz s' hatvan majd ennél-is inkább fivünkben somorita.

NEGYEDIK RESZ.

Siralmas esetit és fok puftulását Erdély szép országnak,
Meg-halhatád rendel kinn fived csügged-el, ha ily nagy romlásának
Keferülője vagy, s' édes nemzetednek nem örül rabfágának.

Ezek után történt visont változást hogy ha elő fiámlálnám,
Igaz le-irását csak mint magam tudom ha te előbenadnám,
Szerencsében forgo fok változástival fived somoritanám.

Mennyi Fejedelem változásti lóttak fok kárával hazádnak,
Le-irám ha pennám nem kedvezne itten némely méltóságának,
De hogy palástoltyak, igazat nem mondgyak, nem helye irásomnak.

Némely nyughatatlan emberek elnéje Fejedelmeket ronta,
Kivel szép hazáját ó magával eg'gyütt veszedelemben hozta,
Practikája által lett meg-elése után magát-is sohajtotta.

Ez illyeténeknek nem különbben történt dolga mint a' bikának,
Ki nagy bőgve földet az önnön fejére hánnya vélvén azt másnak,
Efre akkor véfi magát mikor érzi fájdalomát tagainak.

Ez hazában történt harezot és csatákat mint történtek el-hagyom,
Ez iránt irásom nem becületire lenne fokaknak tudom,
Kiemlekeztesb a' miként láthattam s' tudhattam azt le-írom.

Egynehány időtől fogván valo romlás segény hazánkon tarta,
De fok vétkeinkből kevesser közzülünk a' meg-térésre hajta,
Kiért az Istennek büntető ostroma fejünkön fel-gyulada.

Nem sűnik-meg az Ur fok csapási után népeit nem büntetni,
Hanem tovább valo ostromát fenn tartván hievit sujtya veri,

Hogy

Hogy igazságával eg'gyütt végben mennyen Biroi ítéleti.

A' pogány népeket kik az ő fent nevet gyalázzák káromoltyák,
Ellenünk ujjobban támaszta hogy jobban nemzetünket fogyalásák,
Szép lako földünket lako helyeinket magokénak válaszák.

Reánk fenekedő pogány Törököknek tellyes minden szándékok,
Hogy édes nemzetünk végképpen el-fodgyon azon van a' karattyok,
Minden csalárd szinesuton mesterkedő álnok tanácskozások.

Ezeknek oka lón a' szegény hazában valo fok viszása vonás,
Urak fő rendek közt, nemes nemtelen közt valo fok pártolkodás,
Mely miá hirtelen viszontag követé nyomorufág puftulás.

Ez hazában történt fok meg-lett dolgokrol mint meg-mondám nem
Mivel irásommal a' mennyben lehet senkit meg né motkolok, [sollak,
Hazájokat vesztő némely embereket irásban el-halगतok.

De hogy amaz ékes szép híres és neves nagy Váradnak vesztését,
Elmém el-halgassa pennám le ne írja nem látom semmi helyét,
Azért kevés szoval romlásának okát meg-mondom miként esett.

Ez idő jártában Erdély országnak két Fejedelme vala,
Barcsai Akosnak Erdély hátáriban vagon uralkodása,
Partiumban penig Rákoczi Györgynek lón Szakmárt valo lakofa.

E' nagy Fejedelem a' Török Császártól vagon számkivetésben,
Mig gratiát nyerhet Szakmár vármegyében akar hogy vesztég légyen,
De a' nyughatatlan elmék nem szenvedék hogy ott-is vesztég ülyön.

Sok irogatással gyalázatos szokkal némellyek háborittják,
Már csendefült szívét a' boszszu állásra ujjobban fel-indittyák,
Sok Magyar hadakkal viszontag Erdélyre mint egy erdővel vonák.

Barcsai Akos-is Keresztes mezőre száll Erdélyi hadakkal,
Hogy Rákoczi Györgygel meg-víjék ugyan ott vagon ily gondolattal,
Dolga nem szerencsés azt eszében vévén ottan hamar hátra száll.

Mezőn már dolgait nem szerencséteti, Rákoczi-is közelit,
Táborát el-hagyván Déva vára felé rendeli ő urait,
Ezt Rákoczi halván uránna-is küldé egynehány gyors feregít.

Békével érkezik, Dévában férkezik, már vagon bátorfágban,
De a' rosz dolognak elcit mint vegye vagon tanácskozásban,
Hogy Erdély országra Töröknek haragja ne légyen fírad abban.

Ez országban valo viszont bé-jóvéért lón harag Rákoczira,

C

Hafon

Hasonlatosképpen az egész országra és Barcsai Akosra,
 Azt vélvén a' Török a' két Fejedelem eg' gyeznék a' dologba.
 Leveleit hamar Budai Vezérhez Barcsai Akos küldi,
 A' meg-lett dolgokat igazán meg-irja Vezért azon kéréli,
 Az ország nem vétke a' Fő Vezérnek-is méltozatsék meg-irni.
 Irának hitelt ad ugyan a' Vezér, de magát-is kívánja,
 Ha maga nem menne Császár köntösféhez dolga rosz karban volna,
 Mely miatt romlása léssen országának bizonyofon meg-irja.
 E' dolgotig értvén ott mellette lévő hivei tanácsolák,
 Jobb maga el-mennyon csak ez haza nyerjen kegyelmet azt javallák,
 Barcsai Akosnak Tömösvárrá mente így lón mindenek tudgyák.
 Előben-is mindgyárt Császárhoz Ur hívét Betlen Jánost el-küldi,
 Véle Toldalagi Mihályt s' Barcsai Andrást Pasko Christophal erezti,
 Hivei által valo Császárnak kegyelmét talám hazánknak nyeri.
 Dévából maga-is mint egy éjféli tájban Barcsai-is ki-mégyen,
 Tót Váradgya felé csak huad magával megyen hogy meg-eg'gyezzen
 Jenei Pafsával, ki Tót Váradgyánál várja-meg szép rendessen.
 A' Török vitézek Lippárol sereggel eleiben ki-jönek,
 Onnat Tömösvárra mindnyájan békével fépen kísérte-ének,
 Holott a' Vezértül a' Szejdi Amhettül tiétséggel vétetnek.
 Rákoczi György értvén hogy Barcsai Akos ez országból ki-méne,
 Az országot visont ő magához voná, véle gratiát nyerne,
 Ő. száz ezer tallért fejedelemségért a' Töröknek igére.
 E' pénz igéretit ne küldömben értsed hanem mint Barcsaira
 Fő Vezér Jenőnél rá vetette vala ezt irja hogy meg-adgya,
 Budai Vezérnek levelében, fogadgya, de ennek nem lón haszna.
 Ellene már régen el-fánt dühöségtül a' Török meg nem sűnik,
 Budai Vezérnek a' Szejdi Amhetnek parancsolatya érkezik,
 Hogy Barcsai Akost Erdélyben bé-hozza s' Rákocziival meg-vijék.
 Tömösvárat lévén még Barcsai Akos Váradrul gondolkodik,
 Hogy ha Rákoczinak a' vár meg-adatik, Töröktül meg-rontatik,
 Azért Tömösvárrul négy ezer talléra praesidiumnak küldetik.
 Mind izenetivel mind fok irásával a' Tifsteket kéréli,
 A' várat meg-tartsák az országból fámára, mert vesedelem éri,
 Tébbé Rákoczinak hogy ha meg-hodulnak, Török várat el-vefí.

De sem

De sem irásának sem izenetinek Váradiak nem hűnek,
 Hanem Rákoczinak a' vár fel-adással hamar kedveskedének,
 Barcsai Akostul küldetett tallérban egynehányan réit vőnek.

Oh átkozott ora e' szép vég-ház ellen melyben ily tanács vagyon,
 Hogy annak adásék ki regnálásátul fámkiverésben vagyon,
 Keves jutalomért, kicsiny becsületért ily hely romlásra jullon.

Itt-is csak halgatok de bizonynal hísem léfen a' ki meg-fizet,
 Valaha tinéktek a' kik e' romlásnak okai itéltettek,
 Mikor az Istennek itélő fékihez rekeftve vitettek.

Barcsai Akosnak vissza jövetelit kevés szóval meg-mondom,
 Várad meg-fállását, erős viadallyát az után elő-hözom,
 Vefésének okát hogy inkább meg-értsed rendel irni akarom.

Szejdi Amhet Pasha végbéli hadakkal Barcsai Akost hozza,
 Rákoczi György értvén a' Vas kapu felé hadát visont inditya,
 A' régi Trájána el-pusztult városnál lón erős viadallya.

Ertvén Rákoczi György hogy a' Vezér utban nyilván ellene volna,
 S' olyan késülettel valahol találja véle sembern állana,
 A' Fejedelem-is Kápitány Hadnagyit seregekkel hivattya.

Vas Kapui utban ki magas hegyekkel körül erősfittetett,
 Bizonyos hadait küldi őrizetre, erős sánczot-is vetter,
 Drágony és fok fámú paraszt gyalogokkal a' sáncz erősfittetett.

Maga-is nem méfse hadaival eg'gyütt várja a' Vezér hadát,
 Ingyen sem gondolá hogy oly hamarfággal Török meg-venné sánczát,
 Mivel Törököknek meg-értette vala ellene kevés voltát.

Siet a' Vezér-is seregivel eg'gyütt Rákozi ellen menni,
 Sido vára alatt minden ráborával azonban meg-fállani,
 Hol Barcsai Akossal és Török Pafsákkal akara tanácskozni.

Monda Barcsainak Szejdi Amhet Pasha: En nem azért küldtettem,
 Hogy az országból népet s' annak fő rendeit le-vágjam és vefessem,
 De hogy Rákoczinak korbólo hadával meg-vijam s' el-vefesslem.

Azért hamarfággal küldgyed emberedet erős hit leveleddel,
 Az országból népéhez, hogy ha azt akarják hogy mind ne vefessenek-el,
 Nem rájok küldtettem, csak Rákozi mellől mostan ok állyanak-el.

Mert hogy ha az harczon eg'gyütt találtnak, akkor kedvezés el-kél,
 Hogy ha Isten segít válogatás nélkül vitézektül vefessenek-el,

C 2

En is

En-is hit levelet küldök ő nékik kit embered vigyen-el.

Intsed Csásár ellen ha mit ekkédiglen kételen cselekedtek,
Azok ő nékik bizonyoson hidgyék hogy meg-engedve lésnek,
Magok életének s' édes hazájoknak csak mostan kedvezzenek.

Leveleit hamar Barsai Akoss Sido Vár felé küldi,
Akkor véle lévő Magyarokkal eg'gyütt levelet erőssiti,
Emberét oktattyá mint a' fő rendekhez érjenek levelci.

Ez jo indulatnak sem az jo intésnek nem lön sok foganattyá,
Sido vártban lévő hitván tífviselő a' postát el-fogattyá,
Levelekkel eg'gyütt Rákoczi kezéhez vitettetik a' posta.

Ottan az uraknak follo leveleket Rákoczi el-titkolá,
A' levél hordozót mindgyárt gyaloghoz őrizet alá adá,
Szejdinek táborát, hol létér s' mivoltár őtöletudakozá.

Az előjáróktul uj hire Vezérnek Vas Kaputol hozaték,
Vas Kapui utban nagy erős sáncz vetve Némettel őriztetnék,
Hol az Vezér hada által a' sánczokon békével nem vitetnek.

Ekkoron semmit-is a' Vezér nem kéfék hivattyá Egri Pásfát,
Két ezer és öt ház Török hadaival verje-fel Magyar sánczát,
Rövid oktatással ez erős sáncz ellen küldi Hufaim Pásfát.

El-indul a' Pásfa, Vas Kapui sánczra nem mehet egyenessen,
Mivel a' gyalogok sánczbol Törökökre lövének nagy sebessen,
Helynek szoros volta nem engedi nékik hogy mennyenek előssen.

Pásfa észre vévén hegyek oldalából sánczot meg-kerülteté,
Azért hamarissággal gyalog Jancsárait oldalokra erésité,
Ottan hírek nélkül a' sánczban valoknak a' Török meg-kerülé.

Nagy hirtelenséggel benn lévén a' sánczban Németekre lövének,
A' paraszt puskások ezt hogy észre vévék futnia készülének,
A' Török seregek ezt látván hirtelen a' sánczban bé-menének.

Mint egy negyven ötöt hamar le-vágának, többi el-fzaladának,
A' Jancsár seregek vólgyón mint lehete uránok indulának,
Kernyesd felől jóni tiz Magyar zászlókat láának s' ott meg-álnak.

Gondolák Rákoczi minden hadaival e' zászlók után jóné,
Hufzain Pásfa-is postáját Vezérhez küldi hamar sietne,
Mert Rákoczi hada kivél megk li vini jelen vagyon meg-nézte.

Harmadfél mélyföldön Vas Kapui sánczrul még Vezér hada vala,

Hová

Hová Rákoczinak postá jelen létér és hadainak hozta,
Vezér hogy meg-érte nagy rendeletlenül seregével szágulda.

Jancsárok nagy részét szekerekkel eg'gyütt a' Vezér ott el-hagyá,
Kiki mint lehetett a' Vas Kapu felé jolovain nyargala,
A' Vas Kapun által Várhely falu felé seregivel el-juta.

Láttya a' mezőket úr-fleknek lenni Rákoczi hadaitul,
Maga hadaival egy odalban meg-fzál nyugodni uagy fáratul,
A' nap semmi hire Vezérnek nem jöve Rákoczi hon létéröl.

Más nap Toldalagi Mihály Barsai Akos Kolczvárhoz el-küldé,
Török seregekkel ott lévő fő rendhez leveleit el-vinné,
Várbul jőjjenek-ki s' engedel-mességgel legyenek meg-inteté.

Toldalagi Mihály után Egri Pásfát Vezér két ezer loval,
Háczok vidékére parancsolá menni látná ha onnat felől,
Rákoczi hadai holott hallattatnak tudakozza mindentől.

Maga-is a' Vezér egynehány magával és Barsai Akossal,
Mulatni utánnok indula mezőre s' ottan Toldalagival,
Szemben találkozik s' mondgya előttünk van Rákoczi hadaival.

Vezér meg-busula, szavainak hitelt hirtelen nem-is ada,
Ottan Egri Pásfa erős seregével Vezér felé szágulda,
Hatalmas nagy Vezér Rákoczi tábora rendben seregid várja.

Az Agákat hamar küldi Vezér viszsa táborbol ki-jőjjenek,
Minden féle hadak, s' erős készülettel mert majdan meg-ütöznek,
Maga a' mezőben csak vesztég marada mig seregi el-érnek.

Jobb része hadának szenájért hegyekre még reggel ki-mentenek,
Gyalogi-is sánczban hátra első napon oda estveledtenek,
Nem tudták Rákoczi hogy ily közel légyen s' igen készületlenek.

Hogy ha Rákoczi György Vezér készületit sokáiglan nem várná,
Emberi mod szerént győzedelmet lázott kezében tartana,
De csak vesztég marad, minden hadaival mig Vezér-is el-juta.

Gyalogi lovasi iminnet amonnat Vezérnek meg-gyülenek,
Csak nagy hamarissággal egy szivel mindnyájan vijnia készülének,
Vezérül a' Bék k és a' fő Törökök ilyen inrést vévének:

Láttátok vitézek Rákoczi hadának feles és számos voltát,
Hozzátok nem látom ennyi ezereknek az ő hasonlításat,
Ne gondolkozzatok mert a' nagy Ur isten majd el-széllezti hadát.

C 3

Sok

Sok árvák özvegyek Istene nevében véle majd szemben megyek,
 Ő rá a Nagy Alla igen meg-haragutt, hát én tőle mit félek?

A' ki ennyi rabot hagyott özvegy s' árvát véle vijni kézf léfzek.

Azért ti mindnyájan ez harczon oly hiven és bátran forgodgyatok,
 Vagy győzedelmétek legyetek avagy mind ez mezőn meg-hallyatok,
 Engem ugy segéllyen a' nagy Alla többé Császárföldén nem laktok.

Jobb most vitéz modó mindnyájá ez harczon s' eg' gyűl eg' gyig véfene-
 Hog' sem hazatokban Császárföldje miá fégyennel el-vefnetek, [tek,
 Ilten nekünk adgya, mert ez lokat vétett bizonyoson hidgyétek.

E' fok után Vezér egy oldalos helyre egélfz táborát vivé,
 Rákoczi ezt látván három nagy álgyukkal Vezér hadát közfönté,
 De csak fejek felett álgyu golyobilí zugáfit szél el-vivé.

Régenten el-pufztult Trájána várossa a' két fél között vala,
 Havas oldal felől Rákoczi gyalogi s' az Jancsarlág meg-állá,
 Egy más ellenében erős lövefekkel el-kezdődék a' csata.

Rákoczi hadának a' job' szárnyában serege ritkás vala,
 Egélfz gyalogival bal szárnyát hadának erősfítette vala,
 Maga közepiben erős seregével a' tábornak áll vala.

Mikor álgyuival Vezérhez löttetett ő ellene áll vala,
 Az útközetet-is erős s' bátor szível ugyan magára várta,
 Vezér egyenesen gyenge job' szárnyára sietséggel rohana.

A' Vezér lovagi négy fzegű seregben egyfzer s' mind indulának,
 Magyarok seregi mivel hogy ritkáfok voltak meg-tolyatának,
 Az erős harc helyen Török seregektől futtokban vágetának.

Ezt Rákoczi látván három seregével a' Vezért el-fzakasztá,
 Egynehány századdal a' Magyarok után többivel nem bocsátá,
 Egy lapos ároknál fő udvara népét Vezérnek le-vágatá.

Már egy rézf hadával Vezér meg-győzetett, de tovább nem űzetett,
 Közepi hadának csak veszteg maradt semmit nem emberkedett,
 Mig Pafsák Békektől az űző Törökélfz vízfza meg-térítetett.

Láttyák a' Törökök fok Magyar seregek még éppen állanának,
 Csak rendezetlenül azon seregekre Törökök rohonának,
 Magyarok ezt látván ök-is eleikben de kéfőn indulának.

Góbbly mellől gyűjtött és tolvajokból lött nagy fok számu katona,
 Ily kevés pogányfág ellene nem állá, csak hamar el-fzalada,

Sokak-

Sokaknak közzülök még csak Törököt-is nem láthatott a' kardgya.

Nem föllok mindenről, voltak vitézek-is mint az Onadiak-is,

Haza fiaiban fokban találkoztak kik bátran meg-vittak-is,
 De azokrol föllok a' kik nem segélték az harczban ezeket-is,

Udvar hazugjai út álló tolvai fokfor a' pohár mellett,
 Eskürtek uroknak hogy kiki közzülök érte ontaná véret,
 Most vala ideje de arra volt gondgya érje futtában berket.

A' fzegény Székelyélfz Német gyalogokkal harczolt a' mint lehetett,
 Mert fok ő közzülök vérel mezőt felteet noha nem hizelkedett,
 Tollas katonakon és a' farkas bőrön a' fzukmánnyal fzegyent tött.

Váradí Vér Sigmond Mezei Kapitány ez útközeten veszte,
 Bihar Vármegyei Ibrányi Adám-is Törökötül sebet nyere,
 Azon sebek által egy vitéz Törökötül lón rabfágra esete.

Abban az időben Erdélyi Praefectus a' Kendi János vala,
 Ugyan az űzésben két Egri Törökötül két sebet vón fel vállá,
 El sem szaladhata azon pogányoktul meg-kötteték a' karja.

Ott Rákoczi hada igen meg-vereték, serege meg-futamék,
 Mennyi gyalog hada lón álgyui mellett majd ott mind le-vágaték,
 A' Magyar hadakkal az erős harc helyről futni kénszeríteték.

Az harc után más nap keresztyének fejek egy rakásban hordaték,
 Két ezer kilenc száz egynehány fejeknek Vezértül számlátaték,
 Testek a' mezőben erdei vadaktól s' madaraktól éteték.

Pogány Törökökben ez viadalokban hatfázznál tób nem éfék,
 Ezek közzül fokban Urfiak valának kiknek fejk véteték,
 Mikor Rákoczi György Onadi sereggel Vezér ellen forgodék.

Tovább az harc helynél Magyarokat űzni akkor nem-is mérészfélék,
 Tartnak vala attul há a' futo Magyar reájok fordittaték,
 Azért harmad napig a' Vezér tabora vigyázva szállittaték.

Az után a' Vezér Várfárhelyhez siet menni Rákoczi után,
 Erdélyből ki-menét Rákoczinak hozák Vezér ottan meg-fzálván,
 Vízfza terés felől a' Török uraktól ott tartatik a' Diván.

A' reájok jövő fetét Tél kezdete immár elöttök vagyon,
 Kiki hazájában hogy vízfza mehesfen minden rendazon vagyon,
 Azért el-vegezek hogy Barcsai mellé Török vitéz maradgyon.

Vezér ki-indula Barcsai Akof is véle lévő Törökkel,

Fejér-

Fejérváta féle igyekeznek menni Rákocziul más felől,
Uj híre érkezék hogy Erdélyben volna, ki sem ment ez hazából.
Ezer kétfáz Török egynehány Magyarral lévén csak Barcsaival,
Szebenbe bé-mégyen, látta már nincs modgya hogy vjion Rákocival,
Ki nagy sietséggel Szebent reá szállja s' löveti álgyuival.

Az egész országnak népét maga mellé Szeben alá hivatya,
Egynehány napokkal az előtt lett harcza abban meg ne gátollya,
Erős Szeben vára, csak hijában vija, magában nem gondollya,
Fél esztendeiglen benne történt dolgot itten most el-halgatom,
A' vár meg-szállásnak fel-szabadulása mint lett búkség meg-irnom,
Gyalu s' Fenes között lévő nagy harczáru Rákoczinak itt szolnom,
Szejdi Amhet Passá a' Budai Vezér vizfont ifmét fel-készül,
Két Oláh országi Vajdák hadaival serege meg-fokaful,
Hufzonót ezered magával sietve Rákoczi ellen indul.

A' vitézi híru erős bátor szívu Rákoczi György hogy hallya,
Ellene fok pogány készül minden felől érkezék bufulása,
Töröknek erejét okos s' vitéz lévén fontolni még sem tudgya.

Leveleit széllyel az egész Nyirfégre Hajdukhoz el-küldözi,
Minden vitézi rend táborában mennyen szükség most kényszeriti,
Mezei hadait kevés hű emberit sietve egyben hini.

Szeben vára alol gyalogit álgyuit sietve el-viteti,
A' mi kevés hada vagon őszveleggel viadalhoz készíti,
Mert Szeben városát Barcsaival eg'gyütt Szejdi majd meg-segiti.

Lovag s' gyalog hada száma csak tíz ezer kivel viadalt kíván,
Pogányoknak száma fok a' mint meg-mondám vakmerőség ez nyilván,
Sem Török rabsága sem népe vezéfe nem gátollya dolgában.

A' Budai Vezér Várad s' Debreczen közt folytattya nagy táborát,
A' Váradiaik is melléje ki-mennének csak adgyon gratiát,
Rablás égetéss' s' fegyverre hányással ne bántsatartományát.

Meg-cselekszi könnyen hit-levelet-is ad, de fenn marad a' vétek,
Mellyet Barcsainak Tömösvárt léteben Váradiaik miveltek,
Váradot fel-adták, Rákoczinak adták, hijában szineskednek.

Pocsaj szép kastélla az Eér mellett lévén utya arra Vezérnek,
A' kastély nem hodol, de Vezér hadára fokat belőle lőnek,
Vezér meg-ostromlá hamar meg is vévé, benne valok vezéneek,

Erős

Erős Székelyhidhoz táborát indittya, hová fok futott Hajduk, 13
A' vár előtt valo Ujváros szigetben szorultak fok Magyarok,
Vezér előtt járo hadát hogy meg-láták kézek azzal meg-vinok.
Mint egy két ezeren a' mezőn szép rendel várják a' Vezér hadát,
Szegény balgatagok csak meg sem gondolják pogányoknak foklágát,
Ki mihelt érkezék őket környül fogá mint valami nyert prédát.

Igaz, mint lehere, nagy erős harczor-is pogányokkal tartának,
Mind Török s' mind Magyar testek a' pásiton hevernek ugy vivának,
Kevelles számuan a' szegény Magyarok ottan meg-tolyatának,
Magok eg'gyül eg'gyig számtalan pogánytul mind földre vágatának,
Az ő feleségek gyermekekkel eg'gyütt rablágra hajtának,
A' nagy álgjuk várbol Török seregekre csak hijában zugának.

Onnan egyenesen Vezér táborostul sietve Rákocziára,
Kolos Monostorhoz véren folyt vitézit hirtelen le-szállitya,
Hol vagon Rákoczi kivel ő meg-vjék erőssen tudakozza.

Rákoczi sem megszé Gyalunál táborá már egymásra nézhetnek,
Pogányok foklágán szegény Magyaroknak nem csüggedez a' szívek,
Hanem bátor szível noha fok a' pogány de ugyan meg-üt köznék.

Vezér nem gondolá hogy a' Fejedelem merjen véle harczolni,
Azonban seregit egész táborostul meg kezde mutogatni,
Seregit biztattya s' erős bátor szível pogányra hadát vizsi.

Rettenersképpen e' nagy két erős had ottan őszveroppana,
Magyarok seregit pogány lőrüfége még-is meg nem tolyhatya,
Már mind a' két félnek egymás ellen vagon nagy erős viadallya.

A' pogányok testek a' Magyarokéval oly sűrűleggel bulnak,
Még-is a' Magyarok ennyi károk látván vakmerőséggel vinak,
Egész Kapitánlág e' nagy erős harczon fottig mind le-vágatnak,

Ujjab ropogással szörnyü orditással pogány Szaradhsai,
Ujjobban viadalt kezdenek, s' a' Magyar lövéssel bontogatni,
Ily veszedelmeket látván a' vitézek kezdenek meg-csüggedni,
Rákoczi György maga az erős harc között eles törrel forgodik,

Valamerre csapkod erős vitézivel pogányt földre le-ejti,
Nagy hirtelentéggel halálos sebekben kezde maga-is elni.

A' Fejedelemnek vére porban csurog már csak hajadon fővel,
Vitézit biztattya, de maga-is vagon igen bádgyant erővel,

D

Rettene-

Rettenetes sebek miá fírat teste vagyon csüggédezzéssel.
 A' melléje rendelt vitézi hogy láták nincs ereje Uroknak,
 Két karjánál fogva a' nagy viadalból víszik lankadva vízfíza,
 Mely által mindigarált szegény Magyaroknak lón meg-sutamodású.
 E' nagy erős harczon két ezer Magyarnál még-is több el nem hulló,
 Sok fő Törököknek végbéli vitéznek nyaka ott el-fakada,
 Így lón Rákoczinak Gyalu s' Fenes között végső erős nagy harca,
 Rajta e' nagy harcban esett sebek miá Nagy Váradban meg-hala,
 Minden szerencsében forgo dolgainak ez lón utolsó földgya,
 Kii fok vitézlő rend fok helyeken szélyel keferven meg-sírata.
 Barcsai Akos-is Szeben városából ez harc után ki-megyen,
 Bonczidai mezőn vagyon el-vegezve Törökkel meg-eg'gyezzen,
 Vezér Barcsainak Szakmár vára felé hadgya magával mennyen.
 Uttyában a' Vezér Szurdok nevű helynél táborát meg-szállittya,
 Hová leg először Vezérhez érkezik Rákoczinak halála,
 Hogy Ecsedbeu víziket testét hamarfággal azt-is postta meg-hozza.
 Szörnnyű nagy örömet a' pogány táboron ez hír hamar csinála,
 Rettenetes lövés és vig örvendezés egész táborban vala,
 Miképpen a' testet uttyában el-nyerjék már azon lón a' trácia.
 Hat ezer Törököt Barcsai Andrásnál Vezér postán el-küldé,
 Ecsed vára felé sietve mennyenek test légyen meg-előzve,
 De Barcsai András más utakon vivé, pogány hogy el ne érje.
 Maga-is a' Vezér Barcsaival eg'gyütt Ecsed felé mozdula,
 Hová Ali Pásának kedves fő embere Szejdihez jutott vala.
 Várad felé térjen minden hadaival Vezér azt parancsollya.
 Csak titokban vala Szejdi Vezérfege hogy tőle el-vétetett,
 Nagy Ismael Passa Ali kedves tárfa ő helyében tétetett,
 Sok rósz álnok tanács Váradiak ellen pogánytul végeztetett.
 Az Ur Haller Gábor Daniel Ferenczel ez előt kevés nappal,
 Vezér Ali Pásához a' Fejedelemtől küldeték hamarfággal,
 Kik könyörgékekkel e' szegény hazáért fíratnak igazsággal,
 Nem lón foganattya csedezésefeknek, s' becstelenül vétetnek,
 Várad felől vagyon gonofs gondolattok, noha igen színeznek,
 Hogy Barcsai Akos a' vele valokkal inkább hozzá mennyenek,
 Sok szép szavaival s' tirkos családíggal Barcsainak azt írja,

A' te

A' te követeid nálunk vadnak ugyan magad nélkül híjában,
 Te azért sietve dolgaid el-hagyván jőj hozzánk táborunkban.
 Hatalmas Császáruk főveb ellensége már Rákoczi el-vefett,
 Az Isten kegyelme Császáruk ő kedve te fejedre terjedett,
 Erdély birodalma mindeneben néked egyedül engedterett. 14
 Alázatosságod mutatd molt Császárhoz és jőj sietve hozzám,
 Semmi gonost ne vély, sőt bátor és vig légy dolgod jó karban nyilván.
 Az Athnámé meg-van, s' nagy szép békelséget csinállyunk te hazádban.
 Szejdi Passa hada a' Várad mezőn Palota felől szállott,
 Holott harmad napig egész táborával a' Vezér ott mulatott,
 Barcsai Akos-is vele lévőivel uttyáról tanácskozott.
 Szerdár Ali Pásának ajánlo levelét már mindnyájan el-hívék,
 Hogy méreg alatta fok esküvéfínek ingyen nem-is reménlek,
 Barcsai el-mennyen csak ez haza nyerjen kegyelmet meg-engedék.
 Az egész Váradnak népe és cselédgye mind honn városban vala,
 Mit akar a' Törökök vétek cselekedni fenki azt nem tudhattya,
 Szejdi Amhet szívet itt Barcsai Akoshoz az Isten fel-indittya.
 Hamar sátorában hozzája hivatni Barcsait parancsollya,
 Csak maga Barcsai egy hívével eg'gyütt s' Vezér sátorban vala,
 Tolmács által mondgya, Barcsai Akosnak vagyok igaz barátya.
 Hallom Ali Passa tégedet bő-hivat, de miért azt nem tudom,
 Eleitül fogva hamis család ember volt ő nyilván azt tudom,
 Alnokfággal vitte minden dolgát véghez néked igazán mondom.
 Illó ugyan néked Császár köntöséhez húséggel ragafzkodnod,
 Hogy ha lehetséges az lehetett volna magad tőle meg-ónod,
 Mert mi végre hivat s' mit akarjon veled magad-is azt nem tudod.
 Meg van parancsolvá a' fő Török urnak hogy téged el ne hagyjon,
 Ennékem peniglen az-is meg van hagyva hogy hadam itt mulasson,
 Itt mulatással felő a' városnak hogy Ali meg ne ártson. 15
 De a' nagy Mahumet ötet ne segélye ha van rósz gondolattya,
 Sőt minden dolgában s' gonofs tanácsában az Ur Isten meg-ronusa,
 Láfál a' pogány szívet a' főlleges Isten itt-is mire oktattya,
 Ezeket a' szokat fenkitől nem vőttem, én két fülem hallotta,
 Vezér sátorában Barcsai Akossal hogy volnék vesztég álva,
 Szejdi Vezér Passa ez mondott szavait igazán meg-is állya.

D 2

Mert

Mert más napon reggel hogy Barsai Akos Tömösvára indulna,
 Ő-is minden hadát Várad mezejéről Jónó felé indította,
 Sok sebes hadában és sok fogyatkozás Alitazzal áltattya.
 De ez csak ezért lett hogy a' sok kereszttyén pogány kézbe ne esék,
 Kik akkor városon egynehány ezereztodulván rekettenek,
 Urat a' nagy Isten a' pogány által-is ad hogy menekedgyenek,
 Ily cselkedeti Magyaránál Palsának említésben lehetnek,
 Barsai kedvéjért és szeretetiért kedvez kereszttyépeknek,
 Kiert Ali Palsával egymás ellenfégi belsőképpen lévénnek.

ÖTÖDIK RESZ. VARAD SZALLASAROL.

Oh fomorú gyábra siralmas sok jajra blüettetet nemzetem,
 Kinek irásimnak minden rendeiben csak siveidet epefitem,
 Nincs egy materiám mellyel bádgyat szived irással elesztgessem.
 Hazádban meg-örtént siralmas dolgokról hogy mentül többet írok
 Annál ujjab jajra epefítődolgoakra gyengeelmében találok,
 Valamiben jodra s' vigasztaláodra oh semmit nem szolhatok.
 Hogy emlékezetben nemzednél legyen nagy Váradnak szállását,
 Itten most le-írom a' miként láthattam keserves viadallyát.
 Végre meg-mondom pogány kézben valo váratlan meg-adását.
 Halván Ali Palsá hogy Barsai Akos Lippára el-érkezett,
 Már régenten el-fzánt gonofszándékában ő-is semmit nem késett,
 Mind egész hadával Várad vára felé mint egy örömmel siet.
 Sokan a' Magyarok már kezekben lévén nem annyira akarat,
 Mint a' kérelenség országunk rendeit vízi vélvén jot várhat.
 E' szegény házára valami pihenést engedelmével hozhat.
 De az Ur Istennek ebben-is meg-tetzi hazánkon itéleti,
 Mikor már minden rend javát s' maradását bátorfaggal reménli,
 Akkor vélerlenül szomorú esetre edes hazánkat ejti.
 Az Áradi mezőn Szerdár Ali Palsát Barsai Akos el-éri,
 Hol csak szines módon Vezér Fejedelmet sátorában viteti,
 Mindenek jól vadnak, jól jóról azt mondgya szép szóval hitegeti.
 Semmi akaratya s' ő csalárd bándékát egy szóval sem jelenti,
 Jendhez mennyenek Szejdi-is ott vagy onnét haza erefzti,
 Fogadása szerént ne féllyen semmit-is szép beszéddel hiteti.

Szűklég

Szűklég itt meg-tudnod miért a' Fejedelmet ennyire szóval tartya,
 Semmi akaratya Váradiak ellen ottan ki nem fakasztya,
 Szejdi el-jótekor városban maratt nép véle léfzen prédája.
 A' Fejedelem-is sokfágát Jancsárnak nagy álguykkal szemléli,
 Váradot s'üntelen forgatya szivében ki tudgya ha mi leli,
 Az egész Váradnak honn maratt lakosait rablágtul igen félti.
 Ama' dicséretes jó hírű és nevű vitéz Ibrányi Mihályt,
 Hivatá hozzája s' kére az Istenért ha szereti hazáját.
 Még talám el-mehet sieszen el-menni s' víféllye Várad gondgyát.
 Mennyi sok szép szokkal és jo tanulággal az Ibrányit el-küldi,
 Talám találkozik ez iránt irádom a' ki el nem hiheti,
 De magam hallottam sokat-is csudáltam, hittel merem ezt írni.
 Vitéz Ibrányinak meg illyetén szokat Barsai Akos monda,
 Velem a' pogányfág ha várat kéreú Isten jodat ugy adgya,
 Hozzám mindgyárt lóttels, én általam az eb bé nem mégyen a' várba.
 El-mégyen Ibrányi Istenre fogadgya hogy mig elete léfzen,
 Isten segitsége s' kevés Magyar erő mellette-is feno léfzen,
 Soha a' pogánynak várat meg nem adgya, meg-halni-is kéfz léfzen.
 Látván ezt a' Verér hogy edes hazánknak el-esett fő oszlopa,
 Ország Fejedelmét a' véle valokkal már hálojában tartya,
 Ő-is mérészebben s' annál szivefebben minden dolgát folytattya.
 A' Fejedelmet-is hozzája hivatya, látorban le-ülteti,
 Ekkédiglen valo minden csalárdfágát akkoron ki-jelenti,
 Váradot meg-adgya hatalmas Császárnak, kegyelmét meg-nyerheti.
 E' szokon Barsai ugyan meg-ijede csudálkozván ezt monda,
 Ezé Császár előtt könyörgök jutalma? ezérté hivatata
 Nagylágod sietve? s' irá csak hű legyek Athnámé meg lesz adva.
 Hatalmas Császárnak igaz tőkélletes hive mindenben vagyok,
 Lám engedelmmel régi Fejedelmeket ez iránt meg-haladok,
 Országom el-hadtam, hitre ide-jöttem, nem tudtam hogy így járok.
 Fő Vezértül réam vettetett nagy adóc a' mint lehet meg-adom,
 Ország hire nélkül de hogy várat adgyak nekem abban nincs modom,
 Nagylágod el-hidgye valamiként járok de én bizony nem adom.
 Száz ezer tallerral ottan meg-kénállya csak haragja enyhüllyön,
 Váradot ne kérje, kire Vezér választ kemény beszéddel így tön:

D 3

Pénz

Pénz nem kell, de Várad hatalmas Császáre léfzen hidd bizonyoson,
 Hit levélte menő szegény Magyarokat őrizet alá adgya,
 Pogány Ali Passa meg eskütt Császárra hitit ekképpen állya,
 Fene Jancsároknak sűrű sátorokkal őket környül fogattya,
 Szabadulásokban viszsza térésékben már most nem lehetnek,
 Szomorú orczával veszett sorok felől egymással beszélgetnek,
 Hogy ily véletlenül reménségek kívül igy csalattak szegények,
 Mint egy nyolczvan ezer lovas s' gyalog hadát Várad felé indittya,
 Negyven négy álggyuját fok erős biállal sietléggel vonattya,
 Ország vég házának Várad szép várának bástyáit hogy rontassa,
 Becstelen Scholában tanult nagy vén lator Ali Passa haragja,
 Napról napra gerjed, s' a' Fejedelemnek tett hitit meg nem állya,
 Egy hintoban úni Haller Gábort véle csak ketten parancsollya,
 Száz Kápás jancsárralaz hintor sietve kóróskörnyül fogattya,
 Azon jancsároktul az hámos lovaknak fogattatik a' szája,
 Becstelenül vitzik s' mellőle szolgait az Jancsár el-szorittya,
 Azon nap az haddal Kólefer vízéhez érkezik Ali Passa,
 Hová jeles férfi Tisza István nevű érkezik a' táborra,
 Addig Váradiak bátran költöz ődnék, ez csak szinezés vala,
 Tisza jövetelin Vezér Ali Passa igen meg-örült vala,
 A' város meg-hodol csak legyen gratia Vezért azzal biztattya,
 Eszében nem vézsi hadár s' kélzületit csak vizsgálni akarja,
 Fejedelemhez-is Tiszát ő tárlával bátorlág gal csesztik,
 Félig meg van dolgok minden kéréség nélkül bizonyoson el-hizik,
 Hol minden dolgokrol Barcsaitul híven ottan tudósítatik,
 Siettetí Vezér hamar viszsza mennyen s' leveleit meg-adgya,
 A' városbéliék békével legyenek néki várra lesz gondgya,
 Ezt jól miveltétek hogy meg-hodolratok Vezér Tiszának mondgya,
 Tisza-is sietve az válafszal eg'gyütt viszsza Váradra mégyen,
 Már szemével láttya Vezér hada utban nyilván Nagy Várad ellen,
 Azért ehéz képest már illik minden rend hogy vigyázásban legyen,
 Szejdi Palsár hamar küldi Várad alá a' mig maga érkezik,
 Vároft körül vegye, gondolá fok rabbal ottan meg-töltözhetik,
 Ez gondolattában a' meg-aggott roka még egyszer csalatkozik,
 Ibrányi Mihály-is várba Magyarokhoz immár el-jutott vala,

Pogányok

Pogányok szándékát mindeneknek nyilván Várad ellen meg-mondgya, 10

A' Várat és magát kiki viadalhoz készitse tanácsollya,
 Váradban lakozó Nemess' Katona rend a' várban lakozokkal,
 Ő zve esküttenek hogy mind eg'gyig készek el-vezni szép Váradal,
 Csak ő házokncpét vitzik más helyekre, meg-térnek hamarlággal,
 Hamis lón az hítek a' Váradiaknak, mert viszsza nem térének,
 Egynehányan kívül, kik az Ibrányival emberül vitézkettek,
 Mellyet ide alá meg-ha hetz rendesen mint farattak szegények,
 A' várat magokkal kevellés számuvan viadalhoz késziték,
 A' nagy roppant várost pogány boszszujára tűzzel mind meg-égeték,
 A' várat csak magát fok dühös pogánylág város nélkül igy lelék,
 Siralmas Esztendők ezer hatfáz hatvan hogy el-közéltének, 卅

Szent Jakab havának tizennégy napjai ebben elő-jóvének,
 Ali Passa hada Várad veszfésére ezen napon ériének.

Már a' pogány száguld ezereknéni sietlyel Várad szép mezejére,
 Hogy kevellés számu várbéli vitézek szivek légyen csüggedve,
 Kikre sűrű lövés el-hihetlennül lón a' várból ki-löve.

Azt vélvén pogányok reménségek szerént mindgyárt kézben adatik,
 De nagy fok helyeken a' mező és bokor vérekkal meg-festődik,
 Mert vitéz Ibrányi a' bástya tetején emberül forgolodik.

Maga Ali Passa roppant taborával Szőlös mellé meg-szálla,
 Mely vár ellenében egy álggyu lövésni Dél felől közel vala,
 Hamar a' Jancsárok közeleb szállanak Agáknak parancsollya.

Vezér, Pasfák, Bekek sátorokat vonván sietvén igyekednek,
 Hogy közel a' várhoz fok álggyu káfokat hirtelen vihessenek,
 Kit lok számu ezer jancsár gyalog puskás lövésekkal kísérnek,

Csak akkor szálván-meg, oly nagy ropogással a' fok Jancsár vár felé,
 Sietének menni, Fő Aga szemléli hol sánczát meg-vehetné,
 Nem akar mulatni a' meg-dühött Vezér azt tudgya hogy már övé.

Nagy fok ezer lövés, kiáltás, úvöltés a' vár körül ballatik,
 Szörnyű orditással mezőről vár felé a' nagy fok kas vonatik,
 Kik körül Jancsárok hízalt kővértettek sűrűléggel le-esik.

Forgódnak a' Békek, várnak erdségét de valoban szemlélik,
 Valamerre térnek a' fok álggyu lövés ugyan reájok omlik,
 Kevés ora alatt fok Török veszfésít könyvező szemmel nézik,

Várbéli

Várbéli Magyarok kevéssé számúvan valóban forgolódnak,
 A' pogány ebekre fok ezer golyobit azon napon szorának,
 Annnyira hogy vártul fok télt el-elesse! hátra pironkodának.
 Immára' szép nap-is az égről le-méne hogy meg-csendefedének,
 Mind egész hajnalig pogányoknak testek sűrűn temtetének,
 A' szegény Magyarok mind addig bástyákon nagy vigyázásban lőnek.
 Egymás közt Magyarok bástyákon beszélnék ha Isten reggelt adgya,
 Nosza a' taborra szorjunk fok golyobit, senki ne legyen tunya,
 Bizzunk az Istenben, senkinek-is szíve ne legyen el-bágyadva.
 Más nap hogy fányára a' fép fényes hajnal égre fel-emelkedék,
 Retrenetes lövés a' pogány táborra a' vából ki-adaték,
 Sok károk látván pogányoknak szívek igen meg-busítotték.
 Ki látora mellől, ki gyors jó lováról nyakra főre le-esik,
 Ily hirtelenséggel mi rajtok történek csak ezekben sem véseik,
 Várbéli ki-ű és vagy segitség jövés nagy tokan azt itélik.
 Buvában a' Vezér tépi vén szakállát reménfégeben csatlátván,
 A' fő fő rendeket Palsák és Békeket látorában hivatván,
 Nosza mir csinállyunk itt a' Magyaroknak? meg-csáltak ezek nyilván.
 Sok vezekedések és fok sibongások után azt tanácsolák,
 Im a' Fejedelem Haller Gábor s' többen kezelnél vadnak mondák,
 Kérd a' várat még-is, ha nem adgyák ölefd vágafid-le mind azt mondák.
 Nagy busulalában adatot tanácsok tették ugyan Vezérnek,
 De kik ísmét mását a' dolognak mondák nagy felefen lévőnek,
 Császár hire nélkül azt ne mivelnéjek arról így végezének.
 Hamar Haller Gábort buvában a' Vezér Csauzokkal hivatá,
 Kinn lévő Magyarok dolga rosz karban áll az Ur-is azt gondolá,
 Eélte végeződik ha a' pogány szívet lsten meg nem gátolná.
 Még-is bátor szível, el-szánt ép elmével Vezér elótt meg-állá,
 A' kegyetlen Vezér ifszonyu haraggal hozzája ily szot nyujta:
 Lássad Haller Gábor a' várat meg-adgyad, mert majd léfz le-vágatva,
 Ily kemény szavára le-függesztett fől szomoruan így szolla:
 Nagylágod meg-lássa ország követének ha ezé ő jutalma?
 Császár kómóféhez a' kik ragaszkodnak éles kardé a' foldgya?
 Nekem nincs hatalmam arra hogy meg-adgyam, követségén jöttém,
 Afféle dologban magamat nem áltom ha végzódik-is éltém,

Nagylá-

Nagylágod el-hidgye valamiként járok ennél tovább nem lépem.
 Haragjában Vezér a' Fő Jancsár Agát hozzája hivatattá,
 Ihol Haller Gábort te kezdedben adom, vered hamar valákba,
 Öritzeld Jancsárral, többé Magyarokkal ne lehessen szollása.
 Hatvan három font vas a' várért ártatlan lábaira vetteték,
 Egynehány herekig egy Jancsár látorban egyedül öritzették,
 Senki Magyar közzül még csak meg-lássa-is az meg nem engedték.
 A' Fejedelmet-is a' varért azon nap halállal meg-fenyíték,
 Ha hol sietséggel meg nem parancsolná a' vár hogy fel-adásék,
 A' vár árkon reggel mint tolvaj akképpen karoba vonattatnék.
 A' Fejedelem-is el-busult elmével Vezérnek azt izenék,
 Mellyet ne szenvedgyen Váradnak várért nincs oly halálnak neme,
 Neme is adathattya, mert benne van tudgya Német Császár emberc.
 Ha meg-ölet lássa ki-terjed az hire e' keresztýén világon,
 Töröknek úgy hidgyen minden Fejedelem lássa mint én ne járjou,
 Elég példa vagyok ez egész világon minden rajtam tanullyon.
 Láttya az sem használ nagy örizet alá Barcsai Akost adgya,
 Közeleb a' várhoz véle valoival vitések parancsollya,
 Már dolgát akképpen végbe nem yheti Passainak így szolla:
 Több fő rendeket-is nemeft nemtelent-is halállal fenyiténék,
 Azt vélvén pogányok hogy a' vár érettek mindgyárt kézben adatnék,
 De ezekben vévék hogy az sem használna Vezér igen haragvék,
 Tellyes düdőséggel, fojlodott méreggel az hadnak parancsola,
 Hogy minden vitézek valakik Császárnak soldgyát fel-vőrték volna,
 Harmad napon reggel szörnyű sebességgel vár árkatára rohanna,
 Innár harmad napja ennyi ezer ember itt tekereg hijában,
 Császárnak álguyi Keres mellett széllyel hevernek gyalázatban,
 Ennyi ezer Jancsár, nem szégyenlitéké? még-is nem szállott lánzcban.
 A' Fő Jancsár Agát hozzája hivatni hirtelen parancsollya,
 Valamennyi Jancsár jelen van virratig kéfzen legyenek hadgya,
 Oly lövést tegyenek hogy a' szörnyű nagy füst a' várat el-buritsa.
 Füst alatt álguyi kast fok számu ezeten siessenek hajtani,
 Az Jancsárok után a' nagy álguykat-is rendel mind közel tolni,
 Hogy osztán job moddal s' könnyebben lehessen a' várat-is lótetni.
 Az egész lovaság most mind gyalog szállyon ki kast ki álguyt tolygó.
 Senki

Senki holnap nap a nagy viadalból végig hátra ne álljon,
 Hogy fegyverem által nagy gyalázattára az után meg ne halljon,
 Ez lón a végezés várbéliek ellen, noha ók-is vigyáznak,
 A lövő lyukakra várfokokon sűrűn fok álgukat vonának,
 Sok tüzes szerfszámor szélllyel a bástyákra viadalra hordának.
 Virrattára kelvén szörnyű rikoltással a várra rohanának,
 Tizenkét ezren rettenetes lövést tésznek, Allát kiáltnak,
 Az álguk és kafok utánnok mint lehet nehézléggel tolyatnak.
 Harmincz falkonyokkal a Jancsárok között a kó falra fel-lőnek,
 Nagy fok sűrű testek egymáson hevernek, várból ugy emberkednek,
 Bennek is nagy fokan kőfalokon szélllyel igen febelítettek.
 Jeles fő Törökök e nagy viadalban a földre le-esének,
 Végbéli Törökök fok vitez Békekkel lóvés miá vesztének,
 Már magok sem tudják mint hátra térjenek, mert eléb sem mehetnek.
 Rettenetes lóvés iszszonyu rikoltás mind két felől hallatik,
 Eggyik fél sem akar engedni egymásnak, kiki igen forgodik,
 Ektelen nagy álgu febes pogányoktul nehezen vonattatik.
 Ez napon oly nagy fűst az egész vár körül fok lóvés miá vala,
 Hogy sem a vivokat sem peng a várat az nap senki nem látta,
 A' izörnyű ropogást dörgést és kiáltást egyedül csak halhattya.
 Egy egész nap estig szüntelenül peng az viadallyok tarta,
 Egynéhány nagy álgut nagy fok ezer pogány helyre alig állata,
 Eítve felé kesón kiki ő helyére nyugalomra álla.
 Sok pogány veszfét, fő urak eséfét Vezér ugyan sirattya,
 Várnak ily erejét és ily kézfületét az előtt ő nem tudta,
 Hogy félben hagyassa nagy gyalázattára abban-is nincsen modgya.
 A' lövő szerfszámok helyre vonáfért majd egy hétig vivának,
 Mert tüzes szerfszámok a bástyákról sűrűn reájek szoratanak,
 Afzonyokon kívül kilencz százan lévén gondold-meg mint faradtak.

H A T O D I K R E S Z.

EZek között leg főb a' dologban tudosz vitez Ibrányi vala,
 Kapitány penglen Balog Máthe vala ki várban parancsola,
 Váradi Rác János a' Török Istvánnal, Tyukodival benn vala,
 Boldovai Gergely a' Vice Ispánnal Belényesi Ferenczel,

Ravazdi

Ravazdi György s' András a' Boldog Gáborral és Gynlai Támaszal, 18
 Gyalogok Hadnaggya a' Bucsi Benedek Jenei Tífa Istvánnal.
 Fő Káptalan lévén Szalárdi János-is Ver György Szabo Gáspárral,
 Fő Istráfa Mesterrel, Korodi Christoph-is Vitez Gyáni Ferenczel,
 A' Nótécsi Györgyel és Szarka Ferenczel, Kovátfnai Péterrel,
 Kállai András-l ezek Papok lévén benn voltak Magyarokkal,
 Kik mind tanítással s' egyéb foglalatul voltak s' egyenlő forsal,
 A' várral magokat istennek ajánlák, nem gondolnak halállal.
 Várban Fő Porkoláb a' Szathmári István, Vice Kúrti Jánosul,
 Bán Ferencz társokkal öt Gyalog Hadnaggyal fámos Magyar Deákkal,
 Nyolczvan szabad legény, magatul bé-méne hogy vijek pogányokkal.
 Német gyalog negyven egynéhány Szménnyel nég' fáz vár gyalogjá-
 Egynéhány katona, két fáz aszonyokkal kiből áll a' viadal, [val,
 Többi inas, gyermek, ennyi kevés fámok nem bírnak lép Váradal.
 Hogy csak ennyi fám Magyaroknak legyen a' pogány azt nem tudgya,
 Három ezer ember benn légyen a' várban Vezér-is azt gondollya,
 Kihez képest kívül minden féle hadát ekképpen igazgattya.
 Váradnak Bástyái ötök igen nagyok azok földel tőtöttek,
 Ezeken nagy álguk helyekben rendesen sűrűn helyhezettek,
 Mellette fok kafok borona rovások földel bővön tőtettek.
 Az első bástyája a' kapuja mellett Csonkának nevezetett,
 Keres vízhez közel Aranyas szép Bástya vastagon eppitetett,
 Tul mindgyárt mellette Veres erős bástya földel mind meg-tőtetett.
 Az kapuja mellett tul a' Pecze felől erős Betlen bástyája,
 Velencez utzának ellenében peng Királyfia bástyája,
 Ez öt bástyát nagy mély kő bellét viz árka mind éppen körül fogta.
 Két kés veres torony három fél tornyokkal belső várban vadnak,
 Köz falai annak csak lakásra valo lép palotákból álnak,
 Szükségek idejénvár oltalmazoknak semmit sem használhattak
 Ez várhoz nem meszfe Napkelete felől szent István szőlő hegye,
 Melynek tetejére harmincz falkonyokat a' Vezér fel-tekere,
 Oldalában peng három öreg álgut vár ellen helyhezette,
 Ezekkel egy aránt mind éjjel és nappal várban sűrűn bé-lőnek,
 Kiknek golyobifű fok helyeken szélllyel Magyarokban kárt tésznek,
 Gyenge palotáknak fok helyen kőfali ezek miá le-ülnek,

E 2

Nagy

Negy romlásokra lön ez várbélieknek, szabadon nem mehetnek,
 Eggyik helyről máfra, mert a falkonyokkal mindgyárást el-lőternek,
 A' kővek-is szélllyel kik el-szak doztak fokot benne meg-ölnek.
 A' Veres bátyához közel nagy kasokat Vezér földel töltete,
 Négy nagy erős álgyut noha fok kárával de hamar vitette,
 Kikkel szüntelenül bátyának oldalát kegyetlenül lőtette.
 Aranyas és Veres két közelb bátyákrul e' fánccz ellen lövének,
 Számtalan fok Jancsárt eggyik nagy álgyuval ottan hamar el-cjtnek,
 De fel-tőt czélyoktul erős lövécektül femmit-is nem szüntenek.
 Nagy erős föld töltést az Aranyas ellen hirtelen csinálának,
 Hová három álgyut bátya ellenében hamarlással vonának,
 Kiknek lövésevel az erős kőfalban szélesen le-rontának.
 Királyfia bátya nem marad üressen, vagon fánccz ellenében,
 Két nagy öreg álgyuk hatvanöt fontofok török falát erőssen,
 Rola-is golyobis pogányok fáncczára lőtettetik szüntelen.
 Veres és Aranyas bátyák közfalit-is két nagy álgyukkal lövik,
 Immár minden felől szertelen lövéssel a' kőfalakat török,
 Tizennégy álgyukkal hatvanöt fontofokkal cjjel nappal lőtetik.
 Rákocziul el-nyert négy álgyukkal sűrűn lőnek vár kapujára,
 Hasonlatosképpen a' Csonka bátyára és Bethlen bátyájára,
 Lövés kapu felől fok lön de nem hozza semmit vár ártalmára.
 Maga-is a' Vezér a' fáncczban tekereg fátorait el-hadgya,
 Már mi tévő legyen, a' várhoz mint férjen Pásfáktul tudakozza,
 Vár árkában mély viz, gyalogit kőfalhoz miként közel hozhatná.
 Olasz pattantyufok kik vár víváfokban régen tanult mesterek,
 Elő érkezenek, fáncczot várhoz közel vinnie kélzek lőnek,
 Kiért a' Vezértül nagy ajándékokkal ottan tisztelgetének.
 Vár árkához közel föld alatt ki-nyitva a' fáncczot vinni kezdék,
 Várbéli Magyarok vigyázásban lévén ezt hogy észekben vévék,
 Sok lövések miá vitéz Jancsároknak testek földre le-efék.
 Az egész Jancsárság ezen meg-busula, vár árkára rohana,
 Ifonyu lövéssel szegény bátyálokkal ott tartatik a' csata,
 Mig fok Jancsároknak a' fánccz csinálókul meg-vetteük a' fánccza.
 Sok ezer Jancsárság a' földben bé-vájott fáncczokban bé-szállának,
 Uczánként magoknak a' föld alatt sűrűn fáncczokat csinálának,

Melyből

Melyből kegyetlenül mind addig vivának mig vár árkára jutnak!
 E' fánccz csinálása mesterléges vala, uczánként lön csinálva,
 Kiben csak egy forral az Jancsár al vala, várra könnyen ló vala,
 Kiknek belső lövés a' föld alatt lévén igen keveset árt.
 Hat ezer Jancsárság e' fáncczokban bé-tért kikből ki egy sem lázott,
 Bár közel hozzája hamentél volna-is csak záfioja lobogott,
 Ezek hátok megül és ő fejek felett a' fok álgyu ropogott.
 Vár két bátyájára a' fáncczokból sűrűn a' Magyarokhoz lőnek,
 Magyaroktul rájok a' bátyákrul sűrűn tizes szerfámok mennek,
 Mely miá leg inkább az árokban efék szertelen veszedelmek.
 Már negyedik hete hogy a' viadalok mind a' két félt farsztyák,
 Mind kívül mind belől egymás életeket lövésekkel fogyatták,
 Még-is az árokhoz pogányok nem férnek, fok károkat ohajtyák.
 Halljad az Istennek mikoron a' bünért fel-gerjed nagy haragja,
 El-szánt fok csapásit hogy véghez vihesse észkőzit ki-mutattya,
 Nincs ellene tanács, erőlség, sem fegyver, mihelt lefz busulása.
 Mikoron a' Vezér Pásfák és Békekkel vár felől kétségesek,
 Vivo Jancsárok-is már meg-unarkoztak látván szörnyű veszedék,
 Ennyi idő alatt a' vár meg-vételhez csak közel sem lehetek.
 Akkor az Ur Isten Tatórok kezében egy rab afzszonyt akasztá,
 Mesterkedik azon mint pogány kezéből magát szabadithassa,
 Arokbol a' vizet hol szokták ki-venni tudgya urának mondgya.
 Hamar a' Vezérhez rab ura futamék e' dolgot meg-jelenté.
 Vezér az afzszonyért egynéhány Csauzit ottan hamar el-küldé,
 Mint tudná a' dolgot mondgya-meg s' rablágbol menten el-eresztené.
 Az afzszony felele: En Nagylágos uram itt Nagy Váradban laktam,
 Fő kőmives az volt a' kinek házánál fok ideiglen laktam,
 Vad Kerti malomnál szokott viz ki-járni uramtul így hallottam,
 Vezér meg-örüle, egynéhány tallérral menten ajndékozá,
 A' mig a' dolognak végére mehernek jól tartsák meg-is hagyá.
 Az után rablágbol fok ajándékokkal el-bocsáttya fogadá.
 Az Jancsár Agának és a' több Pásfáknak igen meg-parancsolá,
 Az istráfán kívül valamennyi Török kiki fegyverét fogná,
 Bátyáknak lövéfit másnapon el-vegyék, mert az árkot áfatná.
 Szörnyű ordítással s' lövéssel másodnap Pecze vizet futának,

E 3

A' nagy

A' nagy folyó vizet Kőrösben erefzték, gátakat csinálának,
 Kikre a' nagy álgjuk sürűen bástyákról és sebessen zugának,
 Károkkal pogányok semmit sem gondolnak, mert a' fönynak hívenek,
 Vadkertj malomhoz mely a' Peczén vala sok ezeren érének,
 A' bástyákra hamar sok ezer golyobist Jancsárok erefztének.
 Szegény Magyarokban hirtelen nagy fokon bástyákon el-efének,
 Ő ellenek való pogányok szándékát láták s' serénykedének,
 Mind addig lövének valamig fizekkel a' füsttől nézhetének.
 A' rettenetes füst az árkot s' bástyákat sürűléggel el-fogá,
 A' fok lövés alatt a' viz régi árkát a' Török fel-fakasztá,
 Az ároknak vizét az üres Peczére hirtelen rá fakasztá.
 A' lövés meg-szűnék, a' füst emelkedék, meg-láták a' Magyarok,
 Hogy a' viz ki-folya, rola nem tehetnek, e'fék szomorulágot,
 Isten után ez volt vár oltalmazásta eg'gyik jó bizodalnok.
 Ez árok fel-bontás egy napon mind tartá nagy erős viadallal,
 Holott ezer Török Fő Jancsár Agával meg-hala hamarfággal,
 De hogy láttyák dolgok szerencsés mindenben nem gondolának azzal,
 A' nagy mély árokból négy egész napiglan a' viz sebessen folya,
 Addig az Jancsárfág a' több pogányokkal valának vigadozva,
 A' negyedik napon a' nagy széles árok csak viz nélkül marada.
 Láttya Ali Passa üres már az árok, s' jó karban áll a' dolga,
 Arok töltésére sok ezer kötés fát hirtelen hordattata,
 Sok ezer tarisznya földet rakásokban árok partra rakata.
 Az Aranyas bástya ellenében siet nagy föld halmot hajtani,
 Veres bástya ellen nagy föld töltéseket és bástyát csináltatni,
 Melynek tetejére nagy erős kasokat kezdé földel töltetni.
 Várból a' kasokat nagy álgyu lövéssel Ibrányi el-rontatá,
 Várnak veszedelme el-közeltene a' jelekből meg-látá,
 A' várbélieket vigyázatra inté, sok szoval-is biztatá.
 Edes vitéz társim senki közzületek e' dolgon ne rémüllyön,
 Bizzunk az Istenben, s' ez várban minden rend bátran vini készüllyön,
 Ha ugy kívántauk kiki e' szép várért bátran halált szenvedgyen.

HETE.

H E T E D I K R E S Z.

Történék azonban a' Vice Porkoláb hogy a' Czejtházba menne;
 Holmi kanotokért, s' tüzes szerzőmokat gyertyával nézgetne,
 Tüzes betám közé gyertya hamva efvén hirtelen fel-gerjede.
 Oh szörnű nagy élet! mert imé a' Czejtház csak hamar fel-gyulada,
 Rettenetességgel, szörnű ropogással kőfalait fel-hányá,
 Mint egy hatvan emberi Porkolábbal eg'gyütt a' sebes tűz meg-fojta,
 Meg-becsülhetetlen sok tüzes szerzőmok és fok tüzes gránátok,
 Olyan hires várban sok költséggel csinált várhoz való szerzőmok,
 Egnie kezdének rettenetes lángal fok tüzes alkotmányok.
 Olyan szoros helyben oly iszonyu égett nem hiszem hol ki látott,
 Kit Nagy Várad alatt lévő fok pogányfág el-bámulyán csudállott,
 Számatalan fok Jancsár a' fán czokbul széllél ezt látván mezíze futott.
 A' Vezér azt tudta magok a' Magyarok a' várat fel-vettették,
 A' kénköves szurkos füstöt hogy szemlétek egymástól úgy kérdezték,
 Mi lesz ennek vége, mert ily szörnű füstöt mi zemeink nem néztek.
 Mind várban s' mind kívül az álgyu lövések akkoron meg-szűntének,
 Mitsoda ropogás, búdós lángozo füst Törökök nem érthették,
 Táborokban lévő szegény Magyaroktul a' mig meg nem kérdezték,
 Várban nagy bodulást s' nem kicsiny félelmet e' nagy tűz csinált vala,
 Siralmas jaj szoval égett vitézeket tűzből ki-vonnyák vala,
 Ily váratlan esett kevesedéleket s'rván ohajtyák vala.
 Némellyek meg-holtak, s' kik félig meg-lültek, kit a' kő borított-el,
 Minden féle veszély mind külső s' mind belső őket borította-el,
 Szegény halottakat a' szonyok leányok csak magok temették-el.
 Mert nagy sebességgel a' pogány álgyu egyfzer s' mind bé-zugának,
 A' szegény Magyarok fegyvereket kapván bástyákra fel-futának,
 Arok parton lévő fok ezer Jancsárral erős harcot tartának.
 Számatalan pogányfág halmot az árokra s'ierének hajtani,
 Fát, földet, és vesztőt nagy fok ezer pogány a' lövés közdött vinni,
 Pogány Törököknek nagy fok vesztelyekkel Vezér árkot tölteti.
 Még Váradiaknak nem vala ily harczok a' pogány Törökökkel,
 Az egész pogányfág ez halom hajráson rajta volt sürűléggel,
 Sok kéve vesztőket, kötés fát és földet hordattak vesztelyekkel,

Aranyas

Aranyas bástyáról mely ellen ez halmot hajták szörnyen vivának,
 Vitéz Tyukodival fok ferény Deákok akkoron meg-halának,
 Jéhus kiáltással a' Szabad legények ő helyekben állának,
 Lőnek szertelenül, fenki ő életét immár nem-is kiméli,
 Ezen viadalban RácZ Jánosnak testét Tatárnyila le-éjti,
 Sok várbéli gyalog e' szörnyű lövésben életét el-vegezi.
 Forgodik Ibrányi, nyargal Balog Máthe, lőretnek lúrúféggel,
 Sok tüzés gránátok, lapták és koszoruk hányatnak sietséggel,
 Pogány Törökökre a' nagy öreg álgjuk kortátsal lőretnek-el.
 Kétegefz nap estig a' viadal tartá, minden rend el-fáradá,
 Tengeren tullévő két nagy vitéz Passa e' csatákon meg-hala,
 Békek és Jancsárok fő Törökök teste az árkon hever vala.
 Törököknek testét a' kik el-estének számát meg nem mondhatom,
 De hogy temetésre tőrűven hordották szemeimmel jól láttam,
 Mennyi febedett tüzés szerszám miá fok látáit csudállottam.
 Aroknak partyára e' viadal között oly bástyát csináltata,
 Melynek magassága várbéli bástyákkal egy aránt láztik vala,
 Sűrű lövő lyukat a' Jancsár puskákhoz ezen csináltak vala.
 Immár a' bástyáknak tetei le-hultak kegyetlen lövés miá,
 Belől a' Magyarok igen el-fáradták nyughatatlanság miá,
 Őt százan maradtak e' nagy öreg várban fok lövés s' csata miá.
 Az Aranyas bástya kálamátájából két Szemény fáncazba szökék;
 A' várban kevesen vadnak a' Magyarok Alinak meg-jelenték,
 Fáratt erejeket és fok veszélyeket Törököknek befzéllek.
 Az éltzakán mellyen a' Szemény ki-fzókótt a' tizt roszul vigyázott,
 A' ki a' bástyára azon éltzakára istráfára fel-állott,
 Magára-is gyanut, s' a' várbéliekre nagy veszedelmet hozott.
 Nagy Divánt a' Vezér Pafsákkal, Békekkel akkor vár ellen tartá,
 Mi tévők legyének, láttya Jancsároknak már vagyon unadálma,
 A' Szemények szavát nem hihetik vala hogy Magyar kevés volna.
 Csak ily kevés erő ily nagy erős haddal ennyire nem vihatna,
 Mert láttya a' Vezér még eddig mindenkor hogy a' Magyar meg-tolta,
 Szörnyű lövésekkel a' szegény Magyarfág a' pogányt üzte hátra.
 Olasz mestereket Pafsák tetzéséből a' Vezér hivattata,
 Miként a' bástyákat porral fel-vertefle azokul tudakozza,

Nagy

Nagy fok vér ontással, és Cuniculussal végben vihetik mondgya. 21
 Ne gondoly te azzal a' Vezér azt mondgya a' fő Olasz Czejbettnek,
 Ha fok Török el-vezf hatalmas Császárnak több hadai jöhetnek,
 Csak várat nyerte meg ő azzal nem gondol ha száz ezren vesznek.
 Ottan hamarfággal nagy erős káfokat a' Vezér csináltata,
 Vastag gerendákat, fok hantos földeket rakásokban rakata,
 Külső bástya alatt hirtelen nagy ajtót a' bellett árkon nyitá.
 Az árokban kezdék a' nagy fok káfokat sűrűféggel bé-rakni,
 Fellyül gerendákkal és az hantos földel úgy kezdék bé-bóltozni,
 Nagy fok ezer pogány a' sűrű káfokat sietének tölteni.
 Ibrányi meg-látá menten meg-isméré mi akarattyok volna,
 Nagy öreg álgjukat a' kálamátákban sietséggel vonata,
 Egynehány álgjukat erőssen meg-töltvén kálok ellen állata.
 Mivel még a' kálok földel nem tellyefek lőnek azt el-rontatá,
 Pogányok munkáját kibebiznak vala ekképpen meg-gyalatá,
 Ugyan azon sebbel pogány Jancsárokra golyobiflat szorata.
 Ezen az egész had igen meg-bufula, már meg-unatkoztanak,
 Ali Passa ellen az egész gyalogság lovagokkal zugodnak,
 Miért ennyi vitéz verét ki-ontatta, s' csak híjába fáradtak.
 Más modot keressen a' meg-vételében, mert ők többé nem vinak,
 Valakit a' várból lövéssel lértének azok majd mind meg-halnak,
 Sok nyughatatlanság őket bádgyasztotta, így panaszolkodának.
 Mennyi fok Török Ur, és fok vitéz Jancsár e' vár alatt el-vezzett,
 Bár soha e' várat ne-is látták volna, a' mennyi kár ite esett,
 Még sem vehettyük-meg, híjában farattunk, rajtad-is fortély esett.
 E' panaszolkodást Ali Passa halván magában gondolkodik,
 Hogy ha a' szerezse nem szolgálánd neki, magan-is rosz eshetik,
 Tőle fő Tihája Barcsai Akoshoz ily szokkal küldtetetik:
 Erdély Fejedelme te Barcsai Akos mostan tudodra légyen,
 Hatalmas Császárnak hogy ha azt akarod kedve légyen fejedem,
 Váradot adgyák-meg itj-be hamarfággal, úgy vízta még Erdélyben.
 De ha nem cselekszed, ők-is meg nem adgyák, most a' várat megvése,
 Minden hadaimat valakik itt vadnak Erdély ellen készitem,
 Engem úgy segéllyen a' nagy Alla hogy ha Erdélyt porrá nem téfzem.
 Az előtt Barcsai Ibrányi Mihálynak meg-parancsolta vala,

B

Akar

Akar maga írjon, vagy szoval-is szollyon, ne legyen foganattyá,
Bizván Ibrányihoz ottan magát reá vezíri a' bé-írásra.

Törökósión azért a' bé-írott level vala ilyen formában:
Ti Várban lévő fő rendek és tisztek szállatok magatokban,
Jól meg-gondoljátok hatalmas Császárnak mint estek haragjában,
Ha mindgyárt a' várat a' Császár számára Palsának nem adgyátok,
Roszul lesz dolgotok, de ha meg-adgyátok mind békével maradtok,
Mint én-is jól vagyok hasonlatosképpen néktek sem lesz bántástok.

Ez elég Magyar szo, de még ez alá-is Clavissal imezt írá:
(Kételem cseleklízem) régi szavait-is Ibrányi észben tartá,
Hasonlo vélafszal a' levél hordozo várból küldetéek visszsa.

Várbéli válafz ez: Csudálljuk Nagylágod nekünk levelben mit ír,
Mint szemünk láttuk valamit a' pogány kerefzyénnek meg-igér,
Abban kevés telik azért effélékre minket csak hijában kér.

Hogy ha azt akarja Császár hűségben hogy mi-is meg-maradgyunk,
Nagylágoddal eg'gyütt az egész hazával mind holtig hivek legyünk,
Hadgyon békét nekünk, mennyen hazájában, mivel nem-is vétettünk.

De hogy csak szép szóra a' várat fel-adgyuk, mi azt nem cselekefzük,
Nagyságod-is többé levelet ne írjon, mett mászor bé sem veszük,
Job a' várral eg'gyütt édes hazánk mellett mind fejenként itt vesznünk.

E' dolgot a' Vezér Palsák Békek előtt Jancsároknak jelenté,
Még egyszer vagy kétfzer várat próbállyuk-meg őket azon kerlelé,
Ennyi fáradságok nem léfzen hijában, őket mind el-hité.

Tengeren tul Iako Mono Törökóket kik puskáfok valának,
Mint egy-négy ezeren a' Jancsárok között gyalog fánzban szállának:
Rettenetes lövést az egész Jancsárság vár ellen indítának.

Mindhegy tetejéről mind alol fánzokbul az álgynk igen zugnak,
Vár ellen ujjobban számtalan pogányság dühbösséggel vivának,
Egynehány ezeren romlott fánz csinálni az árokban szállának.

A' nagy iszonyu füst csak hirtelenséggel a' várat el-borítá,
Vár fokrol sebessen lönek a' pogányra de nem láthatyák hová,
Azért a' füst alatt két nagy Cuniculust vőnek két bástya alá.

Azon nagy füst alatt az Olsá mesterek kő fal mellett maradnak,
Két bástya oldalát csákányokkal vágják, hová fok port rakjanak,
Addig a' fok pogány a' várnak árká-ol hátráb állapodának,

A' 50-

A' segény Magyarok várban azt gondolják még nem ideje volna, 22
Hogy reá állanak mint hogy a' bástyanak fala temeldek vala,
Cuniculusban-is hogy még ember volna nem-is gondolják vala.

Mint hogy pogányoknak arra gondyok vala keményen forgodának,
Aranyas és Veres kéreős bástyákban nagy lyukakat vájának,
Várban hogy ne hallják kívül a' fok álgynk fűntelen ropogának.

Már a' port benn hadták bástyákban bé-rakták, vadnak csak vigyázásb,
A' fok pogány népek magokban végezék, ha bástyák hányáfaban
Kedvek bé-telhetik, erős ostrommal-is de bé-mennek a' várban.

Belől-is Ibrányi hogy reá lyukalzza bástya töltést áfatty,
Bástyanak töltése fővenyes és kőves lévén hamar bé-omla,
Már előttök álló nagy veszedelmeket az-is nyilván mutattyá.

Immár sem erejek sem peng idejek új áfáshoz nem vala,
A' dológnak végét nagy félelmes szível mindenek várják vala,
Sok nyughatatlanság és fok sebek miá valának el-bádgyadva.

Fényes nap sugára mikoron az égre reggelkor emelkedék,
Egyfzer s' mind két bástya a' bé-rakott portul sebessen fel-verteék,
A' fok pogányságnak széles s' tágas utok ostromokra nyitarték.

Mind az egész tábor már talpon áll vala, ostromnak inditarték,
Rettenetes lövés, kiáltás, üvöltés egyfzer s' mind emelkedék,
A' kevés Magyarság a' nagy töréfcikre csak ritkán állattarték.

Immár a' vár árkát számtalan pogányság a' kőfalig el-lepte,
Sűrűven záfzloit a' nagy töréfcikre a' Jancsár-is fel-vitte,
Szertelen viadalt a' törés tetején kevés Magyarral kezdé.

Eles tör kezében vitéz Ibrányinak Magyarok közt forgodik,
Valamelyre fordul a' Jancsárok teste sűrűséggel le-efik,
Boldovai Gergely a' Török Istvánnal serényen forgolodik,

A' káfamátákból és az honnan lehet Balog Máthe-is lóter,
Sok tüzes szerfzámot a' Fő Porkolábbal Jancsár seregbe erefzt,
Az aszfzonyi sereg ő segítségekre immáron kéfzítetett.

A' Békek és Adák hátul éles törrel a' Jancsárokat hajtyák,
Mert a' töréfcikrül Magyar kardgya miá mind hátra tolyatának,
Sem elő sem hátra nem mehetnek vala ugy szorongattának.

Sok ezer pogányok kevés Magyaroktul mind hátra vereténck,
Egynehány Békekkel fok Jancsárok testek árokban le-efének,

F 2

80k

Sok pogányok testek kőfal mellett lévő sárban úgy fetrengének.

E nagy várban híven forgodáfa után vitéz Török István-is,
Pogány fegyver miá életét végezé, vele több jó Magyar-is,
Kézük voltak vijni édes hazájokért, ha fok volt a pogány-is.

E nagy ostrom után a kevés Magyarság bástyákban le-ülének,
Keferves sirással és fok ohajtással Istennek könyörgének,
Szegény meg-ölettek szomorú orczával tőlök temettetének.

Néznek az egekre, mezőkre, hegyekre, de nincsen segítségek,
Nagy viadallyokban ennyi idő alatt immáron el-epedtek,
Ejjeli nappali nyughatatlansággal el-erőnededtenek.

Bár csak nyughatnának valami keveset újabb erőt vennének,
De a fok pogányság zárfloit fel-kapván ostromnak eredének,
Fárat Magyarokkal nagy dühöségeken új viadalt kezdének.

Alla kiáltással és nagy ordítással árokra rohanának,
Szegény Magyarok-is Jektu kiáltának törésekre állanak,
Ngyven nyolcz álguknak sűrűn golyobissi rájuk együtt omlának.

Izonyu vér, ontás mind a két fél között nagy hirtelen kezdődék,
A köz falokra-is egynehány ezren lajtorjájokat vivék,
Kikkell a kőfalnak az ő magasságát koránt-is fel nem érék.

Azt gondollyák vala ha az lajtorjájokról a kőfalt meg-hághatták,
A várbelieket minden felől ísmét bogy ha környül foghatták,
A várat mindgyárált kezekhez vehetik, magokban így forralák.

De nagy hamarsággal vilzont Magyaroktól hátra verettetének,
Árok kő faláig nagy gyalázatosán vízfa üzettenének,
Ujj b meg holt restek árok partján szélyel sűrűn heverének.

A szegény Magyarok nem nyughatnak vala, törésen maradának,
Ott nagy szivek szerént a nagy Ur Istennek ók hálákat adának,
E viadalon-is még együtt a várral Istenről tartatának.

Látták a pogánynak ő ellenek való dühösködő erejét,
Harmadik ostromhoz mint egy végsőképben való nagy kézfűlését,
Ibrányi Mihály-is szegény Magyarokhoz így kezé-el beszedék:

Edes vitéz társim valakik e várban serényen forgódtatok,
Pogányoknak verék kik az ostromokon böléggel ki-onátótok,
Mind kicsinytül fogva kérlek szavaimat mostan meg-halgaftótok.

Nyilván jól láttatok e fok pogányságnak rajunk dühösködését,

Sűrű

Sűrű lövéssel és viadalival fok kegyetlenkedését,
Kiknek az Ur Isten kevés elő által adá szegényedését.

Tudom el-is hiszem nincsen közziétek bátran ki nem vijt volna,
Edes hazájáért és Várad várért senki itt nem volt tunya,
Vár árkában lévő fok Törökök teste ezt nyilván bizonyította.

Nem-is szokatlanok vagtok már hozzájuk ennyi viadal után,
Azért jó vitézek e dolog nyugalmat hidgyétek hogy nem kíván,
Majdan bátor szível hogy ha kívántatik bátran vijek ostromán.

Mi haszna már akar kinek-is élete édes hazája nélkül?
Szivünknek gyötrelme és keserű lége napról napra öregbül,
Jobb e szép vég várért hogy mind egygyl egygyl ki-muljunk ez életből,

Nincsen keresztyénféleg ez egész világon ki most minket segéllyen,
De jaj lesz az ora melyben Várad vára Magyaroktól el-veszzen,
Mi a mi tiszteüket mire Isten segít kövessük mind ezekben.

A nagy Isten előtt annak lelke adgyon ízámot Várad várarul,
A kinek tiszti volt és nem gondolkozott előbb ő romlásáru,
Bizony észre vézik más gondot viselni kellett volna Váradrul.

Ti-is gyengén nevelt fegyverhez nem szokott aszfzonyoknak seregi,
Ez utolsó harcban szegény uratoknak légyetek hű segédi,
Urarokhoz való hű szeretetetek töltetek ezt érdemli:

Mi haszna árvájul néktek maradtatok, mert pogány kézben estek,
Idegen országra e fok Törököktől megszűze föld el-hintettek,
Isten igéjében és tiszta életben nem-is lehet részetek.

De ha velünk együtt híven forgolodtok, és ha meg-menekedtek,
Ez egész világon Várad aszfzonyok el-terjed szép híretek,
Ha penig meg-háltok uratokkal együtt lézzen menyben menészek.

Ezeken a szokon mindenekek szivek ottan el-keseredék,
Edes hazájokért kéztek meg-hálnia magokban el-vegezék,
Mind aszfzony s mind leány gyermek és öreg rend ostromhoz kéfittetek.

A vára menése pogány ellenfének immár egyenes vala,
Bástyák kőfalai le valának dülve szabad menések vala,
Az árokban fok fa s föld tőlétek halmok immár hájtattak vala.

Sok tüzes szerfzámot lapát s rakás követ a bástyákra hordának,
A viadal között kikkell az aszfzonyok pogány ellen vinának,
Minden ő helyére fegyverét viselven bátor szível állának.

E 3

Belő

Ből a Magyarok új bástyát csinálni nagy munkával kezdének,
 Utolsó szükfőgre mikor a bástyákrul alá verettének,
 Abban egygylő egygylő halált szenvedyenek egymás közt végezének.
 Arokkal, tölteffel és nagy gerendákkal e fánctot ők építék,
 Lővő szerzámokkal, fok el-áfort porral igen meg-erősíték,
 Mellyel pogányokat utolsó igyekben magokkal fel-verték.
 Azonban a Vezér minden fele hadát az ostromhoz készíté,
 Sűrű fok zászlóit seregekkel eggyütt az árokra ereszté,
 Három bástya ellen végső nagy ostromát dühösséggel el-kezdé.
 Sörnyű sebességgel pogány seregére az álguykkal lövének,
 Kivel hamarsággal rendelt seregekben nagy károkat tévének,
 Még-is orditással egynehány ezerezen a kő falig menének.
 Kő fal terejére vitézek modgyára Magyarok-is állának,
 Széles töréseken pogány Törökökkel elegyesleg vivának,
 A kevés Magyarság a fok ellenléggel immár nehezen bírnak.
 Már a kő falakon a pogány zászlói sűrűen lobogának,
 A szegény Magyarok a nagy törésekrül bellyeb nyomattatának,
 Erős viadalban el-is bádgyadának, fokban földre hullának.
 Nagy sívalkodással szegény afzszony népek törésekre futának,
 Pogány Törökökkel majd el-bíhetetlen viadalt indítának,
 Csudálván pogányok mitsoda új sereg, és mely bátran vijnának.
 Az afzszonyok teste a férfiakéval egyelesleg le-efék,
 Mert vitézi modra nagy dicséretessen afzszony allat forgodék,
 Ibrányi szaváru kit eleb hallottak minden meg-émlékezek.
 Egy a többi között már egynehány pogánt mikoron meg-ölt volna,
 Egy álguy golyobis a bal csecsit tőbül mellyétül el-szakasztá,
 Töréstül futamék hamar egy kendővel sebét által szoritá.
 Annál szivefsebben éles tör kezében lévén igen forgodik,
 Egy vitéz Bék teste serény keze miá a földre le-vágatik.
 S mind addig forgodik míg ő magának-is feje földre le-efik.
 Ez afzszonyok közül némely Magyarok közt éles törrel forgodott,
 Némely forro vizet, méhet s lúru követ pogány fejére ontott,
 Egy szoval mindenik nagy dicséretessen és szivefsebben forgodott.
 Ezek az afzszonyok ama dicséretes Penthesilea hadát,
 Kik vitéz Hectorét egész halálökig oltalmazák a Troját,

Követék,

24
 Követék, mert ők-is vérel oltalmazák Váradnak erős várát.
 Ibrányi Mihály-is ez végső ostromon törés előtt forgodik,
 Török s Magyar teste rakafokban hever kiki erőflessen vivik.
 Sok Szabad legények és Deákok teste itt a földre le-efik,
 Nagy teli torokkal J-sust kiáltani a Magyarok kezdének,
 Ujjokban pogánnyal erős bátor szível halálos bájt kezdének,
 Vagy mind le-vágásúik vagy várát ne hadgyuk, egymásnak így befzélnek.
 Kevés Magyaroknak erős viváfokat pogányok nem álharák,
 A Jancsár sereget a Békek és Agák ismét hátra fordíták,
 Kik fenn a bástyákon zászlóttul valának Magyarok mind le-vágák.
 Utánnok Magyarok széles törésekről az árokra szállának,
 Seregek hátullyán a mint szaladtanak fokakat le-vágának,
 Vitézül mindnyájan alatt az árokban pogány ellen vivának.
 A szegény Ibrányi bal kezében viszi Törökül nyert zászlóját,
 Job kezében penig fel-emelve tartya vérel festett pallosát,
 Mellyel az árokban futo Jancsároknak csapkodta kővér nyakát.
 Kevés Magyarfágot vizsa a törésen vinnie várba kezdé,
 Maga a kő falon meg-áll és nézé Magyar hátra nincsené,
 Ez gondviselesben szegénynek homlokát Jancsár golyobis éré.
 Teste tántorodék, körülötte valo Magyaroktul fogaték,
 Nagy fok ohajtással mellette lévőktül bástyában bé-viteték,
 Outan bádgyatt teste nagy sohajtásokkal földre le-bocsáttaték.
 Hirtelen félelem Ibrányi el-estén mindenekben kezdődék,
 A fő emberektül s egyéb fele rendtül teste körül véteték,
 Ohajtás s sírás közt világból boldogul és vitézül ki-mulék.
 Ily vitéz Hadnagynak várban el-esté mindeneknél síralmas,
 Továb valo csata, viadal és ostrom fő nélkül unodalmas,
 Váradnak-is immár utolsó vezése leszen fokaknak gyászos.
 Nagy félelmes szível mind kicsinytül fogva immár a várban vadnak,
 Az erős férfiak kik jól harczoltanak már le-vágattattanak,
 Csak harmadfél százan minden fele rendből immáron marattanak.
 Ibrányinak testet belső vár kapuban föld gyomrába bé-tévék,
 Már mit mivellyenek egynehányan lévén egymás közt befzél getnek.
 Mert hogy ha még egyfzet pogány rájok rohan várral eggyütt elvesznek.
 A pogány Török is fáratsága után immár csak nyugtzik valo,

Várat.

Várat ostromlani nem akarja vala mert véfélyek nagy vála,
 Gondolák a várban még sok Magyar volna ki ily erővel vins.
 Mind kívül s' mind belül az álgyu lövések immáron meg-fúntának,
 Mind a két fél között a meg-óletettek földben temertének,
 A Vezér és Basák nagy sok-fő Békekkel somoruan ülének.
 Azonban a várból Törökök lánczába egy pattantus ki-főkék,
 Kia' Jancsároktul leg ottan Vezérhez és Basákhoz vitették,
 Várban mit csinálnak és mi akarattok tőle igen kérdezek.
 Szegény meg-maradott kevés keresztények még-is javára folla,
 Hatalmas nagy Vezér várbéli Magyarok lánczot csinálnak mondgya.
 Mellyet kőrös körül porral meg-töltöttek nagyságod ezt így tudgya.
 A várban is félyel-fámtalan álgyu port a föld alá ástának,
 Mellyet ha nagyságod többé meg-ostromol azok mind fel-gyujtatnak,
 Magok ti veletek és a várral egygyütt porral mind fel-hánytatnak.
 E' sokon a Vezér igen meg-ijede, Basákkal tanácskozek,
 Minden fáratságunk csak hijában lésen ha ez ekkeppen esnek,
 Inkáb most írjunk be s' mindent meg-igérjünk csak e' forcelye ne esék,
 Szép levelet azért a Vezér a várban Magyarokhoz bé-küldé,
 Magokata' várral egygyütt ne vesétek levelében intette,
 Békevel bocsáttya mindenekkel egygyütt fel-fogadá hitre.
 Már várbéliék is nem tudnak mit tenni levelnek engedének,
 Egynehány punctumot a várfel-adásban Vezérnek fel-jedzének,
 J-lul fejez zárlot bátya tetejére Magyarok fel-tévének.
 Eggyik punctum ez volt, hogy Váradon kívül semmi sin és mod alatt,
 Sem várat, sem kastélyt, falut, sem tartományt Erdélytől nem hódoltat,
 Mindeneket várból szabadon közzülők javaival bocsátat.
 Ha ki ő közzülők vásrasban maradni akar, minden javai
 Azoknak adatnak, földi, rétei és minden örökségi,
 Semmi törvényekben sem ő vallásokban őket nem sértegeti.
 Szabados válastás Fejedelemségre Erdélyben engedtsétek,
 Soha-is az ado a' szegény országban fellyeb ne neveltetsék,
 Batsaira verett hátra maratt lumma meg ne fizetettetsék.
 Ez hazára-többör ellenségesképpen Török nemzet ne jőjjön,
 Régi adajával e' szegény hazának a' Porta elégedgyen,
 Athnámé meg légyen Barcsai Akos-is Erdélyben vissza mennyen.

E' kíván,

25
 Ez kívánságokra Vezér a Basákkal, Békekkel rá hajlánek,
 A nagy Mahumetre, Alláta, Csázfárra hittel fogatkozának,
 Mind ezeknek híven meg-álloí lésznek, s' levélben iratának.
 Nagy erős hitekkel s' szokott peccétekkel levelet erősittek,
 A Török nemzetnek képeben ez irást várbélieknek küldék,
 Várból harmad napra kelletik ki-menni követvül meg-izenék.
 Három száz szekeret mindgyarást alájok a Vezér hoztatá,
 Addig a Békekkel a várnak törését állatá Ali Passa,
 Hogy a Jancsároktul ne esék Magyarok valami bántodása.
 Harmad nap el-telvé a' szegény Magyarok várból ki-küldetének,
 A Szejdi Pásátul egész Debreczenig híven kísértetének,
 Itten csudájára aszszonyok, leányok békevel eresztetnek.
 Mint egy ország uttyán a' bástyák tetején szekerek ki s' bé-járnak,
 A pogány zászlói Váradnak bástyáin sűrűen lobogának,
 Már a vár kezekben, kinna' sok pogányság örömmel vigadának,
 Így lón szép Váradnak Török kézben este, kit sokan ohajtanak,
 Hulzon hat napjai Kis Aszszony havának mikor elő-jutának,
 Váradnak várában a' Jancsár seregek azon napon szállának.

NYOLCZADIK RESZ.

Buban meg-epedett, fegyver miá hullott keves Magyar nemzetség,
 Itten szály magadba miket réadonta a' kegyetlen ellenég.
 Kiknek gondolása s' elő számlálása csak bu és keferűség.
 Ihol édes hazád leg fővebbik vára mint vesze-el meg-hallád,
 Ki segítségére nagy romlásod miá fel sem kötheréd szabylád,
 Erős viadallyát, pogány kézbeesté csak nagy távuly halgatád.
 Reménleged meg-csált, kiben helytelenül vala nagy bizodalmod,
 Eggyik veszedelmed máfikat ott érte bizonyossan mondhatod,
 Várad segítséged sok féle nemzettől, de so hul nem találod.
 Példa volt előtred Nagy Lengyel országi Samostius irása,
 Sigmond Fejedelem idejében történt hasonlatos sok példa,
 Még-is te elmédet arrol gondolkodni vakmerőség nem hadta,
 Sok intése után e' nagy pogány erő im miket cselekedék,
 Világi életre kedves tartományunk tőlök el-pusztitatték,
 Azoknak lakói nagy sok ezereként Tatártul raboltatték,

G

Várad

Várad fel-adáfa idején tőr hitit a pogány meg nem állá,
 Hanem kástélyait, faluit, városit hazánknak el-foglalá,
 Nagy fok fő rendeit és vitézlő népét ezekben el-fogyatá.
 Váradot és Jenőt, Szent Jobot, Solyomköt Török nemzet el-vévé,
 Defznit, Sido várat, Káranfebest, Lugast, ezek között el-nyeré,
 Belényest, Papmezőt, szomorúságunkra Jancsárokkal meg-tölté,
 Kerekít, Adorjánt, Telegdet és Bajont úzzel fel-égetté,
 Keresztfeget, Sákát, Palotát, Szalontát, Petrelint el-töré,
 Pocsajt és Szobofzlot, fok Hajdu városfal el-vezité s' el-égeté.
 Tíz ezer lovagok Hajdu városokból hazád segítségére,
 Hogy ha kívántatott ezeknek seregi hamar voltak rendelve,
 Tekints-meg most kérlek azok városinak mint tetzik csak az helye.
 A' Tísa partjáig Szakmár s' Nagy Bányáig Nagy Varadhoz meg-hodolt.
 Egész Kolosvárig és Szamos Ujvárig nyilván Törökhöz állott,
 Hlyének váráig és a' Vas Kapuig a' hodolás bé-hatott.
 Sem fegyver, sem erő már kezdenél nincsen hogy ennek ellens' állj,
 Szived r' Jen felől immár körül vötte á'kozott fok akadály,
 Kevés értekedet ki-szítja a' Török mint a' vér szopo nadály.
 Evel sem elégszik látod napról napra leséket ellened hány,
 Kevés meg-maradott nemzetségid után vedd észvedben mint áskál,
 Meg-állo tolvajnak modgyára utánnad élted vesztélére áll.
 Egy féle nemzet-is te segítségdre fegyverét nem kötötte,
 Hivolkodo szemmel keserves romlásod töled nagy távul nézte,
 Találkozott olly-is a' ki vesztélyedben igyedet meg-neverte.
 Mint a' törben esett madár vagy egyéb vad példájában fetrengesz,
 Már utolsó orád csak perzentésben áll melyben nagy hamar el-vezsz,
 Ha Isten kegyelme nem vidámit, ebből nehezen most ki-vezsz.
 Boszszu-állo karját, hogy ha azt akarod, Istennek rávoztassad,
 Igaz meg-térére, penitentiára kemény szived oktassad,
 Egymás szeretettel, igaz irélettel Isten te melléd vonhad.
 Kiki magá s' orfa meg-elégedése, és igaznak tétele
 Légyen, s' a' szegénynek személy nélkül légyen meg-adva ő kicsinye,
 Ne nyomoris árvát kinek sohajtáfa c' nagy vesztélyt ráuk kéré.
 Sorfal elégedgyék s' ne vádgyon nagyobra, hadgya-el kevélyégét
 Kiki, és törvényben leg elől forgassa az ártatlannak igyét,

A' kinek

A' kinek mi tisztí igazat iréllyen, ne néze nagy nemzetér. 26
 Ura ellen pártot színelen, sem nyilván szívében ne forrallyon,
 Az ártatlan ügyért, özvegyért, árvaért igazságosan szollyon,
 Ha ki azt akarja hazájátul vesztély ujjobban távul állyon.
 Nem kell meg-vetnie mint szokásunk vala Istennek hú szolgat,
 Azoknak szájabul jo szível halgassuk Istenünknek intésit,
 Hogy ha azt akatjuk a' nagy Ur Istennek kerülyük itéletit.
 Nem a' pogány erő a' ki szép hazáddal ezeket cselekedte,
 De a' boszszu-állo meg-haragutt Isten ki ezeket mivelte,
 Gonosz bűneinkért nagy fok országok rul büntetéste vezette.
 Nincs nekik hatalmok tovább mig az Isten bűnünket ostorozza,
 De ha hozzá térünk bizonynal el-hidgyük kötésünk meg-öldozza,
 Pogányok crejét hivi láttára a' földig meg-alazza.
 Itt nem kell fok intés mivel tudom nállam jobban ezt tudhatyátok
 Ez kis iráfomat édes nemzetségim kérlek ne utálljátok,
 Nemzetemhez valo szeretetből lőt ez bizonyoson tudgyátok.
 Az Urnak kegyelmét s' vigasztalo lelkét kívánom ez hazára,
 Ennyi háborui s' szélvesztői után érijen nyugalomra,
 Ő ellentégének kegyetlenkedését többé toha ne lássa.
 Irtam ezt Erdélyben ezer hatszáz ötvenkettődik évszázadban, 62. évi
 Mikor édes hazám fok képpen forgana utolsó vesztélyében,
 E' kis iráfomat a' ki meg-tékindet tölem vegyed jo neven.
 Itten czifra irást avagy hízkelkedést iráfomban ne szemlély,
 Szerencsében forgo te szegény hazádnak romlására tekintely,
 S' kérjed a' nagy Isten többé nemzetedre ne esék vesztély te is ély.

V R G E

+ Itt hiba nagyon; mert
 1660-ban volt a' nagy Vá-
 radot László király főttyebb-
 az ő vitézi kőfőben, te bel-
 atott. #

